

Адугэ Республукэм и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ и Правительствэрэ ягъээт

— Дмитрий Медведевым кышшыгыз псалтэу идеологическэ программэ ншанэ зилгэм ыналэ зыщытыригэтыгээр регионхэм хэхоныгызу ашыштыр ары. Зэлыашлэрэ тарихылэжыу Василий Ключевскэм игушылэхэу «Урысыем игупчэр шьолырхэр ары» зыфилохэрэр ащ кыыхыгэх. Урысыем и Президент, еж иеплыкылкэлэ, субъектыбэмэ хэхоныгыз ашыным пае лэзпэс мэханэ зилэшт Иофтыабзэхэм ацлэ кырылуаг. Непэклэ ащ мэхэнэ ин дэлэ илэу

щѣт, — хигъэунэфыкІыгъ
Адыгеим и Лышъхъэ.

Тыяклушынэ Аслан кызы-
рэхигыэщыгымкIэ, Дмитрий
Медведевым шьон пытэхэмрэ
тутынмрэкIэ акцизхэм кьахэ-
кIырэ хахьохэр регионхэм аIэ-
кIэгъэхьэгън фаеу елыгытэ.
Урысые Федерацием исубь-
ектхэм федеральнэ бюджетым
кыхэкIырэ мылькур зыпIуа-
гъэхан фаер еж-ежбыруу агъ-
нэфэнзу шыт. Джащ тетзу еж-
ежбыруу регионхэмрэ мунци-
палитетхэмрэ агъэзеклошт
мылькур ильэс заулэм кыкIонI
Урысыем хэпшыкIэу нахьыбэ
шашын фае. Экспертхэм кы-
зэрэрадзэмкIэ, а пчыагъэр гу-
рытымкIэ сомэ триллионым нэ-
сытшт.

**Адыгэ Республикэм
и Лышъхьэ
ипресс-къулыкъу**

Адыгейм и Лышъхъэу ТхьакIущынэ Аслъан хэлэжъагъ

Тыгуасэ, мэлыльфэ-
гум и 24-м, Къэра-
лыгъо Советым иигъэ-
клотыгъэ зэхэсыгъоу
Кремлевскэ Дворе-
цшым хэт Георгиев-
скэ залым Дмитрий
Медведевым шызэри-
щагъэм хэлэжыагъэх
Урысыем ишъолыр
пстэуми япашэхэр,
правительствэм хэт-
хэр, партие заулэмэ
ялэшъхэтетхэр, депу-
татхэр ыкли сенатор-
хэр. Къэралыгъом ипа-
щэ Президент ІзнатІэр
зыщилыгъ уахтэм кы-
кlocІлофэу ышлагъэм
икlэуухэр зэфихысы-
жыгъэх ыкли мы охъ-
тэ благъэхэмкlэ ти-
хэгъэгу апшъэрэ мэ-
хъанэ зэритыхэрэр
кыгъгэнэфагъэх.

**АР-м
и Къэралыгъо
Совет —
Хасэм**

Илээсыбэ хугтээ шуугээ кытэу гээсэныгэм зэрфэлажэхэрэм, егэджэн-пунуныгэ лофуу гурыт еджаплэм шүзэрэхэрэм ашыхэкэ ялахышхо зэрэхашы-хэрэм, кыткэкэухуэхэрэ-ныбжыкэкэм яегэджэнкэ-ыкы яплүнкэ гэхэягэхэр зэрашыгэхэм афэш Адыгэ Республикэм и Кэаралыгхо Совет — Хасэм и Шытху тхылэ афагэзшошагэ:

— Бэрэдзэ Хьазрэт Байзт ык'ом, Теуцожь районьмк'э к'уаджэу Джэдзэ-хьаблэ и МБОУ-у «Гурыт еджап'эу N 7-м» идиректор игуадзэ, общественнэ дисциплинэхэмк'э ик'элэ-еҕаджэ;

— Удоденко Людмила
Владимир ыпхъум, Мые-
кьопэ район пчыхъэ (гурыт)
еджапӀэм идиректор.

Шъукъеблагъэх

УФ-м и Правительство унашбоу ышыггэм диштэу мэлыльфэггым и 29-м щегжыаггэу жьоныггуаклэм и 1-м нэс ыкИ жьоныггуаклэм и 6-м щегжыаггэу и 9-м нэс жьыггэсфэггым мафэхэу агэнэфаггэх.

Адыгем шыпсээрэ шыфхэм языгъэпсэфыгъо уахътэ гъэшлэгъонэу агъэкӀон амал яӀэшт. Республикэм, къалэм йофтхъабзэ зэфэшъхьафхэр ащырекӀокӀыштых. Шы спортымкӀэ, шахматхэмкӀэ, футболымкӀэ, автомобильнэ спортымкӀэ зэнэкьокӀухэр жьоныгъуакӀэм и 5-м шыублагъуэ и 9-м нэс кӀоштых. Адыгем исурэтышӀхэм якъэгъэлъэгъон жьоныгъуакӀэм и 4-м шыублагъуэ и 7-м нэс кӀошт. Хэгъгуэ зохом фэгъэхьыгъуэ «Твои герои, Адыгея» зыфиӀорэ тхылъ къэгъэлъэгъоныр жьоныгъуакӀэм и 7-м АР-м и ЛъэкпӀэ библиотекэ къышъызӀуахышт. Ащ нэмыкӀэу, республикэ ермэлыкъыр къэлэ урамхэу Краснооктябрьскэмрэ Советскэмрэ ащыкӀошт. Къалэм ичӀыплэ зэфэшъхьафхэм концертхэр къащатыштых. МэфӀкӀ йофтхъабзэхэм ветеранхэр, ныбжьыкӀэхэр, артистхэр ахэлъжыкӀыш.

ШХОНЧЫБЭШИЭ Рүзан.

Республикэ шыхъафым шылагъэх

Хабзэ зэрэхьугъэу, гъатхэм зэхашэрэ республикэ шыхьафыр Адыгеим шыкIуагъ.

Унашгүй «Адыгэ Республикэм ицлыф псэуплэхэр гызкэбзэггэнхэмклэ, нахэ зэтэгзэпсыхыггэнхэмклэ юфтхыабзэхэм язэхэсэн ехыллагэ» зыфилорэм Адыгейм и Лышхыэу Тхыаклушынэ Аслъан мэлыльфэггум икыхыггум клэтхыгаг. Чыплэ зыгэлорышлэжыным иорганхэм игыо афалэггугтаг мэлыльфэггум и 2-м кышшэггжа-

гъуу и 30-м нэс муниципальнэ образование пстэуми укъэбзын Юошлэнхэр ащызэхашэнхэу.

Джырэблаггэ шылэггэ шлы-
хьафым Тхьаклушынэ Аслъан
ышъхьэклэ хэлэжагъ, респу-
блик объектэ заулэмэ Ёфшлэныр
зэрашъэзэхашаггээр ыупплэ-
клогъ. Псыхъоу Шъхьагуашэ
ыкълэбклэ кыпэлулъ чыплэхэм
Адыгеим и Лышъхьэ ашылэгъ,
регион министерствэхэмрэ ве-
домствэхэмрэ ашылэжъэхэрэр
ахэм ашыуэкъэбзагъэх.

— Тинахьыжъхэм хэбзэ

шагъюу ахэль хуьгъэр лъытэ-
гъэкъуатэ, кълыхъ-лыхъэ хуьгъэ
кълмафэм буж тичлплэхэр
тэгъэкъабзэх. Тикъалэхэм,
тикъуаджэхэм ыкъл тинэмикъл
псэуплэхэм санитарием ылъэ-
ныкъокълэ язытет нахьышл
шлгъэным пае мыш фэдэ
шлхьафхэу цлфхэр жьугъэу
зыхлажэхэрэм мэханэшхо
ялэу щыт, — хигъэунэфыкългъ
Тхьакълушынэ Аслъан шэмбэт
шлхьафэм хэлэжьагъэхэм
аышшхэм залокълэм.

Республикэм и Лышъхьэ

зэрэглигээтхыггээмклэ, нэгэ
организацие, предприятие
пстэуми пшгээрльгээ ялэр
кьапэлүл чыплэхэр гьэкьэ-
бзэгэнхэм зэрищыклаггэм
тетгээ аналэ тыраггэтыныр
ары. Ащ фэдэ лофшлэным
амал кьыгышт республикэм
ипсэулэ пстэуми плэлэ клэ-
кым кьыклоцл ятеплгээ на-
хьышлү хьунгээ.

**Адыгэ Республикэм
и Лышххэ
ипресс-къулыкъу**

Тигъззет кызырэхуытыгъагъэу,
Адыгэ Республикэм и Лышхъхъэу
Тхъаклушынэ Аслъан мы мафэ-
хэм Тэхъутэмыхъое районым
ипоселкзур Инэм шылагъ. Культур-
эм и Унэу мыщ дэ-
тым щыклогъэ цыф
зэхыхъэм ар хэлэ-
жыгъ. Псэуплэм хэ-
хъоныгъэхэр ышын-
хэм, непэ зыгъэ-
гумэклырэ юфыгъохэр зэшлохыгъ
фаехэм къызэрэугъоигъэхэр атег

Поселкэм щыпсзурэ цыфхэм ягумэкIыгъо стхьалэхэр зехъхэм кышшалтыгъэх. Ахэм ащыгъох республикэ мэхъанэ зигъогоу Инэм — Бжыхъэкъояклэр зыфиIорэм гъэцэкIэжынхэр ешылэгъэнхэр, псыуктэбзылIэ псэуалэхэм яшIын ыкIи ягъэцэкIэжын федеральнэ программэм хэгъуэцогъэным фэшI проектнэ-сметнэ документацием игъэхъабырын, чIыплI мин 1,5-рэ зиIэшт стадионын ыкIи хэтэрыIхэр, гомылапхэхэр зыащэн алъэкIышт бэдзэрыкIэм яшIын, кIэлэцIыкIу IыгыныIэу «Ромашка» зыфиIорэм игъэцэкIэжын, нэмыкIэхэри.

— Муниципалитетхэм гүмкыгыоу, шыклагъэу ялэхэр непэ зэфэдэх. Япшгъэрылгыгэр агъэцкнэхэм пае чыплэ зыгъэlorы шлжынылэ органхэм ахыгъэр зэрафимыкьурэм, коммунальнэ системэр жьы зэрэхьугъэм а зэклэри кыкылэлэклох. Инэм квлэ псэуплэри ахэм зыкы атеклырэп. Поселкэм непэ гүмкыгыоу шхьашыгъэр ильэс пчъагъэхэм къаклоцл зэшлуахын алъэкыгъэл. Ащ кыхэкыкылэ loфыгыоу кьэуцухэрэр охгъэ клэкым кыклоцл дэгъэзыкыгъэхэ хьун амал шылэгоп. Ау цыфхэр анахьэу зыгъэгүмэкырэ loфыгъохэр зэкылэыкылоу зэхэфыгъэнхэм, ахэм яшылэклэ-псэуклэ нахьышлу шыгыаным тыналэ атедгъэ-тышт, ары пшгъэрылэ шхьалэу

зыфэдгэуцужьырэри, — кы-
гуагъ Тхьакгушынэ Аслъан къэ-
зэрэугъоигъэхэм закъыфигъа-
зэзэ.

Тофгыгъо шъхьагъу цыфхэм анагъ зытырадзагъэр псэупгъ-коммунальнэ комплексым изытэт зэрэдгъэр ары. Инэм ыкIа ащ къыспэблагъуэ шыс псэупгъэр анахъу зыгъэгумэкIыхъу къагъэнфагъэр инженернэ инфраструктурэм ипсэуальгъэм яшын-рэ ягъэцэкIэгъынрэ яофыгъохэр ары.

ПсыукъэбзыпІэ псэуальгэхэр зэтэгъэпсыхыгъэнхэм пае ишыкІэгъэ документацием игъэхъазырын мэхъаншхо зэрирэр ыкІи ахэр программэ гъэнэфэгъэм хэгъэуцогъэнхэм фэшІ пшгъэдэкІыж зыхырэ чІыпІэ зыгъэлорышІэгъыпІэ органхэм ялофшІон нах агъэлэгъшын зэрэфарер пстэуми кІуалгъаг.

— ИшыкЛэгъуэ проектнэ-сметнэ документациер къэжбугъэхьа-зыр, джащыгъум гумэк'ыгъом идэгъэзыжын тызгъусэу Иоф дэтшэшт. Мы Иофыгъом изы-ш'охынк'э федеральнэ гупчэм бэрэ зыфэдгъазу кыыхкы ыки тызахаш'ыкы, — кы'уагъ Ар-м и Лышхьхь.

Инэм дэт унэ зэхэтхэм ятехни-
ческэ зытет зэримыгээрэзэхэрэм
епхыгээу нэбгырэ заулэмэ упчлэ-
хэр кьатыгбэх.

АР-м псэолъэшIынымкIэ,
транспортымкIэ, псэупIэ-комму-

нальнэ ыкйи гъогу хъызмэтхэм-кйи иминистрэу Валерий Картамышевым кызызриуагъэмкйи, мыш фэдэ унэхэр капиталнэу гъэцкйи жьыгъэнхэм пае мы илъэсым сомэ миллион 30,6-рэ афаргупшышт. Аш ишуагъэкйи поселкэм дэт уни 9-р зтырагъэ-псыхашхэи, тапэкйи а юфшлэ-ныр лъагэкйотэшт.

Нэгбүрч мин 1,5-мэ атегз-
пыхыгээг стадионм ишлн
поселкэмклэ мэханэшхо зэрлэр
кэгүшүлэггээм ашыцыбгээм
кыхаггээшгүг. Мы псуальэр
зытарашлхыахт чыгу гекта-
ры 2-р аггэнэфггах. Ишкүл-
ггээ документхэр Инэм кээлэ
псүүлэм кызырггэхызырхкүлэ,
2006 — 2015-рү илгээхэм ате-
лытггээг федеральн програм-
мзу «УФ-м физическэ культу-
рмгэ спортымыр хэжхонгггээр
псггээшлггэнэр» зыфилорэм ар
хаггэуцон амал шылэгт.

Культурэм и Унэ кышчызэрэ-
угъонгъэ цыфхэм шыклагъэу
зигугъу кыашыгъэр макӀп. Ахэр
зэшхохыгъэ хьунхэмкӀэ респуб-
ликэм ипацӀэхэм бӀкӀэ зэращы-
гугъыхэрэр кьалугъ.

Тхаклушынэ Аслъан Иофтва-
бзэм кIэух псалъэ кыщишыгъэ.
Инэм кылI районым ит псэуIэ-
хэм зэкIи ягумэкIыгъохэр
чыкIу-чыкIоу дэгъэзыхыгъэхэ
зэрэхуштым ичыхъэ зэрэтельыр
кыхигъэшыгъ. Район админи-
страцием ипэцхакIэу хадзыгъэ
Шъхьэлэхъо Азмэти щыкIагъэхэр
инэшлэгъу ригъэкIыхэрэп.

Цыф зэхэхэм кышшайтыгыэ
Юфгыохэр зэшлохыгээнхэм пае
республикэм иггээклэкlo хабзэ
иорганхэм анахьэу анаlэ зы-
тардзэн фэе лъэныкьохэмklэ
АР-м и Лышыхьэ пшэрылхэр
афишыггэх.

ТХЪАРКЪОХЪО
Адам.

**ЖКХ-м
иЮфыгъохэм
атегущыIагъэх**

Адыгэ Республикэм и Общественнэ палатэ зичэзыу зэхэсыгъо тыгуасэ, мэлылфэгъум и 24-м, илагъ. Республикэм ипсэуплэ-коммунальнэ хъызмэт кышыуцурэ Иофгыбохэм, анэхэу тарифхэм ятын пылъ шапхэохэм ягъэцкIэнкIэ хэукъоныгъэу ашыхэрэм, атегушылагъэх. Зэхэсыгъор зрищагъ Общественнэ палатэм итхымаатэу МэщбэшIэ Исхыакъ.

Иотхьабзэм хэлэжьагъэх АР-м и Лышхъэрэ министрэхэм я Кабинетрэ я Администрацие ипашэу Владислав Федоровыр, цыфым ифытынгъэхэмкIэ Уполномоченнуэ Адыгеим шыIэ Анатолий Осокиныр, лъэныкъоу зигугъу кэтшIыгъэм фэгъэзэгъэ ведомствэ ыкIи къуылыкъу зэфэхьафхэм ялыкIохэр.

Мы къэбарым фэгъэхыгъэ
тхыгъэр нахь игъэкӀотыгъэу тигъззет къыхиутышт.

ІЭШЪЫНЭ *Сусан.*

Дэгъоу
ЗЭХАЩЭШТ

Хэгэзгум рафтингмклэ и Кубок кыдэхыгэным фэгэхыгээ спорт-турист джэгунхэр мэлыл-фэгү мазэм и 27-м Мыекөпэ районым шаублэх. Аш уюж псы спортым хэхээрэ дунээ зэлүклэгүүхэр, Адыгэ Республикэм изэнэкьокүү, нэмыкхэри зэхаштхы.

Зэнжэюкхүхэр зэраулбэхэрэм
фэгъэхьыгъэ пресс-зэлулэ ты-
гъуасэ Мыекхуапэ шыкхуагъ.
АР-м туризэмкхэ ыкхэ курорт-
хэмкхэ и Комитет итхьамтэгъу
Владимир Петровыр, мь комитет-
ым иотдел ипашэгъ Генрих
Дерзиян, Адэгъ Республикэм
культурумкхэ иминистрэгъ иапэрэ-
гуадзгъу Нависа Василевар,
Краснодар краим рафтингымкхэ
ифедерацие ипашэгъ Петр Карь-
яновыр, шынэгъончъагъэм фэгъ-
зэгъгъэ кхулышхушхэ, медицин-
цинем иЮфхышхэ, нэмыкххэри
зэхэхьэм кхышыгъушылагъэх.

Спорт зэнэжюкыхэм, концер-
тхэм, зыгэлсэфыгьо уахытэр зэ-
рэллоштым, фэшнхуафхэм ате-
гушылагэх. Зэнэжюкыхэр дэ-
гюу эхэхэнхэм фэхызырхэу
кылуагэ.

ЕМТИЫЛЪ Нурбий.

Владимир Путиным пшъэрылъыкIэхэр афигъэуцугъэх

Урысыем и Правительствэ и
Тхьаматэу Владимир Путиныр
Минэкономразвитиём и колле-
гие зегъэушъомбгъугъэ зэхэ-
сыгъоу мэлылфэгъум и 23-м
илагъэм кыбыгыушылагъ. Мы
зэхэсыгъор зигугъу къэтшыгъэ
министерствэм блэкыгъэ илъэ-
сым Иофэу ышлагъэм икIэуххэм
ыкIи илъэсэу итым пшъэрылъэу
зыфагъэуцужьыхэрэм афэгъэ-
хьыгъагъ.
Къэралыгъом иэкономикэ ихэ-
хъоныгъэкIэ планхэм зыцатэ-
гушыIэгъэхэ коллегием Иоф-
шэн хэлэжъагъ Адыгеим и Лы-
шъхъэу ТхьакIушынэ Аслъан.

Псынк'эу экономикэм хэхьоныгъэ егъэш'ыгъэным, хэгъэгум изэкономикэ инновационнэ модельм тещэгъэным, Iэк'ыб экономикэ интеграцием зегъэуш'омбгугъэным, инвестициехэр къахалъхьаным нахь клэгъэгъуш'угъэнхэм япхыгъэ

Юфгыъохэр ары анахьэу зыхэплъагъэхэр.

Владимир Путинын зэрэгийгэунэфы-
кыггэмкдэ, пэлгэ кыхэхэм ателгытэ-
гэ хэхьоныггэхэр язгыгэшлштхэ уна-
шгьохэр Урысыем ыштэнхэ фэе.

— Илгэсипшым кыклогот Урысыем
изкономикэ дунэе ВВП-м нахы нахы
псынклэу хэхьоныгыэ ышпн фае, — хи-
гэуэнэфыктыгыэ Урысые Федерацием и
Правительствэ и Тхьаматэ. — Ары плэтэ
кыхьэм телытэтгээ планированиемрэ
прогнозированиемрэ ясисемэ цыхьэшлэ-
гьоу шуагыэ кызыгытштыр зыкытышчы-
клагьэр.

Владимир Путиным Минэкономразвитием ипашцэем аналз тырагиргэдзаг хэ-хэбхоньгээ зэрэшшт кэжолпаклэкэ нах тэрзэу агээнэфэнхэ зэрфаем. Ащ елхыг-гээ законуу «Стратегическэ планирова-нием хэбхыллэг» зыгифорэм Иоф зэрэд-элээр агэпсынклэнэу ыкли ильэсэу

итым ибэдззоогъу мазэ и 1-м нэс ар Правительствэм къашыхалъхьану, къэралыгъо программэ шыхьалъхьэ пстэури илбсыр имыкълъз къагъэхъазырнхуу пшъорылъ афишлгъ. Джаш фэдэу Правительствэм ипашэ игъоу ыльэгъугъ гухэлъ гэнэфэгъэ зигъ федеральнэ программэмэхм алъэ-ныкъохуу шлуагъэ къзызымытыхэрэр нахь маклъ шлыгъэнхуу, бизнесым илофыгъо гэнэфэгъэхэмкълэ зэрэкълощтхъ шыкълэхэр аухэсынэу, къэралыгъо закупкэхэм ячэзыу пстэухэмкълэ Иофхэр зэрагъэзекълощтхъ ыкли ахэм гъунэ зэралъафышт системэу шлуагъэ къэзытыштыр къыхахынэу.

Зэхэсыгьом зэрэшыхагэуэнэфыкыгьомкэ, 2011-рэ ильэсым хэгэгум иэкономикэ проценти 4,3-кэ хэхэоныггэышыгыг, кырадзэггэгьом нахы арнахыб. Ятлонэрэ ильэсыгьом ВВП-м проценти 5-кэ зыкышэтыгыгаг, кризисыр

кызыжагъэм щегъэжагъэу ВВП-мкІэ ащ фэдэ гъэхагъэхэр тшІэу кыхакІыгъэп. Мы илгъэсым хахьохэр проценти 5-кІэ нахыгъэ хъунуу кырадзэ, 2011-рэ илгъэсым ар зэрэхъуштыгъэр процент 0,8-рэ.

Адыгэ Республикэм и Лыпхъхъуэ Тхьаклушын Аслъан коллегием иклэуэхэм кытегушылэзэ зэрэхигъэуэфыкыгъэмк-лэ, хэгъэгум илэхъатэтхэм экономикэ, йофыгъохэр зэшлохыгъэнхэр шагъззыен, экономикэ зыпквитыныгъэр кыззтыра-гъэнжын, реформэхэм ясистемэ лыагъэ-клотэн алыэкыгъ.

— Владимир Путиным Минэкономразвитием ыпашъхъ пшгъэрълъышхохэр ригъуцуагъэх. Ащ епыхгъуэ регион ведомствэхэм федеральнэ гупчэм зэдэлъжынгыгъу дырлэр нахь агъэлъшышт. Полномочиеу тигъхэм таблэмькгъу пшгъэрълъхэр дгъэцккэнхэм тэри тифэхъабыр, — хигъэунэфыкыгъ Тхакъушынэ Аслан.

**Адыгэ Республикэм и Лышххэ
ипресс-къулыкъу**

ПЕНСИЕХЭР

Сыда неущырэ мафэм тызщиггэгуггырэр?

Урысые Федерацием шыпсээрэ нэбгырэ миллион 37-м Иофшлэнымккэ пенсие, нэбгырэ миллион 3-м социальнэ пенсие афаггэуцугь. Фэггэклотэныггэ зилэ нэбгырэ миллион 16,6-мэ мазэ кьэс ахыцэ тынхэр (ЕДВ) араты.

Законм зэриггэнафэрэм тегтэу, илээс кьэс Иофшлэнымккэ пенсиехэр тлоггэоггэо кьалэ-тых:потребительскэ уасэхэм зэрахэхуаггэм теггэпсыккыггэу мээам ыккэ зы нэбгырэм тельытаггэу Пенсиехэмккэ фондм фэдэу кьылэккэхаггэм теггэпсыккыггэу мэлылфэггүм.

2012-рэ илээсым имэлылфэггү и 1-м Иофшлэнымккэ пенсиехэм проценти 3,41-у кьахэхуаггэ, илээситф Иофшлэныггэ зимылэхуэу социальнэ пенсие зыфаггэуцуггэхэм аратырэ процент 14,1-ккэ нахьыбэ хьуггэ. Джащ фэдэу мазэ кьэс аратырэ ахыцэ тыри (ЕДВ-р) Пенсиехэмккэ фондм проценти 6-ккэ индексация ышылггэ. Джы ар сомэ 795-рэ чапыч 88-рэ мэхуэ. Ащ шышэу сомэ 613-р цыфым медицинэ лэпылэггэу етыггэ-нымккэ стандартхэм аггэнафэрэм теггэпсыккыггэу врачым (фельдшерым) кьыритхыккыггэу рецептымккэ лэзггэу уцхэм, медицинэ мэхуанэ зилэ пкыггэохэм, джащ фэдэу лэзггэу мэхуанэ зилэ гьомылапхэхуэу клэлэцкыккэу сэкьатхэм аратыхэрэм ауасэхэм апэлэхэ. Санаторнэ-курорт шыккэм тетгэу кьалэзэнхэм пае пугтэвкэм сомэ 94-рэ чапыч 83-р пэлэхэ ыккэ сомэ 88-рэ чапычи 5-р кьэлэккыб мэшлукггэу транспортымккэ кьызыщелээшггэу чыплэм цыфыр зэрэклотытым ыккэ кьызыэрэккэжы-щым тельытаггэу.

Пенсиехэмккэ фондм илээс кьэс хьарджэу ышылрэм хэхуэ ыккэ ащ ыпкэ кьыккэу федеральнэ бюджетм ащ лэпылэггэу кьыритырэри нахьыбэ шыггэн фаеу мэхуэ. Тызыхэт илээсым ар триллионм нэсышт. Ащ зэрэтэтзэ, пенсиехэр иных ыккэ шылэккэ амалым

зыккелэты пфэлоттэп. Клэлэу кьэллон хуэмэ, пенсиехэм льяпсэу ялэр зэхуоккыггэным ипаллэ кьэсыггэ. Ау пенсиехэр кьызыралытэггэштхэ шыккэм, мылгүм изэлуггэклэн кьэралыггөмрэ цыфымрэ ялахуэу халхыащтыр зыфэдизыщтым ыккэ зэккэми анахь шыхуаггэу шытыр неущ пенсием клоттхэм зыпккытыныггэу хэлггэу пенсиехэр ятыггэнхэм ехыллэггэу механизмэр зэрэггэпсыггэу-щтым ехыллэггэу зэфэдэ еплтыккэ министрэхэми эксперт купхэми джырккэ зыдаыггэп.

Либеральнэ экономистхуэу «Стратегии-2020» зыфиолорэм Иоф дэзышлэхэрэр пенсие системэр зэрэггэпсыккыггэу шыккэми егулшысэх. Ахэм зэралытэрэмккэ, пенсиехэм кьэралыггөм илахуэу ахэлгыр мэккэ дэдэу гэггэсыггэу, ащ инахьыбэр ежэ цыфым ипшээрылггэу шытын фае.

Экспертхэм цыфыр пенсием зыклотт ныбжыр кьалэтыггэ Пенсиехэмккэ фондм кьинэу тельыр, страховой тарифыр нахь цыккэу аггэпсыггэу бизнесым игумэккыггэохэр нахь маккэ шыггэнхэ фаеу алыггэ. Цыфыр пенсие зыклотт ныбжыр кьэлэтыггэным Минфинмрэ Минэкономразвитиемрэ дыраггаштэ. Ащ нэмыккэ предложением шыл — Иоф зышлэрэ пенсиехэр пенсие амьытыггэныр.

Минсоцразвитиемрэ Пенсиехэмккэ фондмрэ ежэхэм яеу гэггэпсыггэу шыккэм лэхуэхуэ «Урысыем пэлээ чыжггэм — 2050-рэ илээсым лыггэсырэ паллэм теггэпсыккыггэу пенсие системэм» изэхэггэуцон Иоф дашлэ. Экономистхэмрэ социальнэ ориентированнэу гэггэпсыггэу специалистхэмрэ яеплтыккэу зыщызтефэхэрэ ыккэ зыщызэмыккэоллэхэрэ лэхуэохэр шылэх.

Пенсием зыккөхэрэ ныбжыр кьэлэтыггэу ищыккэаггэ?

«Стратегии-2020» зыфи-

олорэм иавторхэм зэралытэрэмккэ, ар узышлөккынын умьлггэ-ккышт лэхуэныккыу шыт, хэхуэныггэхэр зышылрэ цыфхэр жьы зыщыккыггэхэр, пенсионерхэр нахьыбэ, Иоф зышлэхэрэр нахь маккэ зыщыккыггэхэр хэггэггэхэр а шыккэм теххэх. Мэккэмаккэу илээс кьэс бзылгыфггэхэм апае мээи 6 ыккэ хуэлыфгыггэхэм апае мээи 3 хаггэхуэзэ, 2030-рэ илээсым ехуэлггэу пенсием зыккөхэрэ ныбжыр илээс 63-м нэггэсыггэн фае.

«Пенсием зыккөхэрэ ныбжыр кьэлэтыггэным льяпсэу фэггэуэр демография Иофгыггөхэр тыхэггэу джырккэ илэхэп, — ело Минздравсоцразвитием. — Цыфым иггашлэ хэггэггэм зыккышлэггэу ыублаггэ, ау Европэм ебггэпшэн хуэмэ, анахуэу хуэлыфгыггэмккэ, гьашлэр джырккэ инэп. Арышггэ, директив шыккэм тетгэу пенсием зыккөхэрэ ныбжыр кьызыплэггэу, хэггэггэм бырсыр кьыхуэхуан ыггэклышт. Пенсиехэм формулггэу ялэр зэхуоккыггэу, нахь класуу пенсием клөггэным цыфыр клэзыггэггэушлггэу шыккэу хэр кьэггэотыггэнхэ фае».

Пенсием уккөным фэшл стажыр сыдым фэдизын фая?

Непэ илээситф Иофшлэггэу зилэр пенсием клон фит. Экспертхэм зэралытэрэмккэ, ар мэккэлащ. «Стратегии-2020»-м Иоф дэзышлэрэ экспертхэм а паллэр мэккэмаккэу нахьыбэ ашылггэу илээс 15 — 20-м нэггэсыггэн фаеу алыггэ.

Министрэм игуадзггэу Юрий Ворониным кьызыриуаггэмккэ, Минздравсоцразвитиемрэ ПФР-мрэ япредложение реформэхэр зыраггэжыггэхэ 2002-рэ илээсым ыпккэ зэрэггэтыггэу шыккэм кьыфггэггэжыггэу-ныр нахь тэрэггэу еггэнафггэ. Бзылгыфгыггэхэр илээс 55-м, хуэлыфгыггэхэр илээс 60-м пенсием гэггэклөггэнхуэ. Мыщ дэжыым пенсие иккэу ялэным

(лэжыапккэу ипроцент 55-рэ) фэшл стаж анахь маккэу илээс 20 ыккэ 25-у шытынхэ фае. Ащ кьехуэггэу илээс пэггэу тельытаггэу 1 процент, ау зэккэми процент 20-м шлөмыккэу, фыхаггэхуэзэ шыггэнггэу. Ащ теггэу заггэпсыккэу, хуэлыфгыггэу илээс 45-рэ ыккэ бзылгыфгыггэу илээс 40 Иофшлэггэу зилэм илэжыапккэу ипроцент 75-м нэггэу пенсие ратын алыггэклышт. Джа шыккэу ары зыцкэ кьелоггэу органитлггэм еклөклэггэу аггэнафэггэу.

Сыд фэдэу паллэхэ стажым халытэггэштхэр?

Минздравсоцразвитием зырилгытэрэмккэ, страховойккэ амьылытэрэ паллэм шыщхэри стажым халытэггэштхэм ехыллэггэу практиккэу шылаггэм кьыфггэггэжыггэн фае. Гушылэм пае, стажым халытэггэштхэм фаеу иггэу алыггэггэхэрэм ащыщых дзэм кьулыккэу зэрэггэжыггэу, сабийхэм, жьы хуэггэу ны-тыхэм ыккэ сэкьатныггэу зылэхэр зыщыпсэггэхэрэ унаггөхэм ащыщхэм ахэм яфэлөфашлэхэр зызрахэггэу, джащ фэдэу Иофшлэн ямылггэу зыщысыггэхэ паллэхэр. Ау апшггэрэ еджаплэггэм ыккэ аспирантурэхэм зашеджэггэхэ паллэхэр, Иофшлэным дыккыггөу емыджаггэхэмэ, стажым халытэггэуныр имыщыккэаггэу еплгы.

Иоф зышлэрэ пенсионерхэм пенсие аратышта? Либеральнэ еплгыккэу зилэ эк-

спертхэм зэралытэрэмккэ, Иоф зышлэрэ пенсионерым пенсие еплгыккэу ищыккэаггэп. Совет хабзэм илэхуэани ащ фэдэу шыккэу шылаггэ. Куп зырызыггэхуэ, гушылэм пае, рабочхэр арыггэхуэ нылэп пенсие аратыггэу Иоф зышлэн фитыггэхэр.

Ау мы Иофым Минздравсоцразвитием еплгыккэу фырилэр нэмыккэу шыпккэ. Ащ зэрэггэжыггэхэрэмккэ, джырэ лэхуэаным Иоф зышлэрэ пенсионерым пенсие емытыным льяпсэу гори илэп. Пенсие зэрэггэжыггэу кьыхэккэу пенсионерхэм Иоф ашлэ нахь, тлысыжыныхи заггэпсэггэу фэггэжыггэхэ арэп.

— Иоф зышлэрэ пенсионерым пенсие емытыггэу тлоггэп, — кьариуаггэу журналистхэм министрэм игуадзггэу Юрий Ворониным. — Ау пенсие арымгыггэггэуцггэу Иофшлэныр лыггэклотэным цыфыр клэзыггэггэушлггэу амалхэр кьэдггэотыщтых.

Нахь пасэу пенсием клөггэрэмккэу сыдэу хуушта?

Цыфым ипсауныггэу зэрар кьыфэггэжыггэу Иофшлэлэггэм зэрэггэжыггэхэрэм ыпкэ кьыккэу, непэ ящэггэу Иофшлэ пэггэу пенсием зыккөхэрэ паллггэу шылэм илээс 5 — 10-ккэ нахь пасэу пенсием маккөх. Ау ахэм пенсие ятыггэуныр финанс лэхуэныккөмккэу гэггэтэрэггэу шыггэп.

А еклөклэггэу зэхуоккыггэу фаеу пстггэу алыггэу. Цыфым ипсауныггэу зэрар кьыфэггэжыггэу Иофшлэн зэраггэжыггэхэрэм фэшл хэггэжыггэхэ шыккэм тетгэу ахэм апае процентхэр гэггэ-нэггэжыггэнхэ ыккэ тын хэггэжыггэхэр тыггэнхэ фаеу «Стратегии-2020»-м Иоф дэзышлэхэрэм ыккэ паллггэу чыжггэм тельытаггэу пенсие реформэхэр шыггэнхэм ишыллэхэм алыггэжыггэхэрэм алыггэу.

Сыдэу шытми, джырэ пенсие системэр зэхуоккыггэным етлггэушыггэу Иоф дашлэ, ау шыккэу кьыхахыщтыр джырккэу зэхэггэжыггэп. Минздравсоцразвитием ипашггэхэм зэралытэрэмккэ, проектхэр хьазыр зыхуэхэккэу, тегушылэнхэм фэшл ахэр цыфхэм кьахэлхыггэнхэ фае.

СЭХУТЭ Нурбий.

ФОНДЫМ ШУУЩЕГГЭГГЭУАЗЭ

Нахьыпэрэ шыккэм фэдэп

УФ-м Пенсиехэмккэ ифонд и Адыгэ республикэ Кьутамэ епхыггэу чыплэ гэггэ-лорышлэлэггэм мы мафэхэм цыфхэм Иофшлэн язытырэ организациехэм алахых шлөклэ зимылэ пенсие ыккэ медицинэ страхованиехэмккэу ялофшлэхэм апае кьалытэггэу ыккэ атыггэу тынхэм яхыллэггэу Расчетхуэу ыккэ нэбгырэ тельытэ (персонифицированнэ) учетым ехыллэггэу кьэбархуэу тызыхэт илээсым иапэрэ квартал тельытаггэхэр.

ПФР-м и Кьутамэ цыфхэр страховатэ зышылггэхэм аггэу кьэггэжыггэу Федеральнэ законггэу «Урысые Федерацием Пенсиехэмккэ ифонд, Урысые Федерацием Социальнэ страхованиемккэ ифонд, Шлөклэ зимылэ медицинэ страхованиемккэу Федеральнэ фондм ахаггэхэрэ тынхэм яхыллэггэу» зыфилоу номерггэу 212-ФЗ зытетггэу 2009-рэ илээсым бэдзггөггэм и 24-м аштаггэу зэхуоккыныггэхэр зэрэггэжыггэхэм кьыхэккэу, 2012-рэ илээсым иа 1-р квартал кьыщыублаггэу цыфхэр зыггэлэггэхэрэ организацие зэфггэжыггэхуэу ялофшлэхэм лэжыапккэу ыккэ нэмыккэ

тынхэр язытыггэхэрэм атырэ отчетхэм яфор-мэхэм ыккэ ахэм кьэбархэр зэраратыггэхэр шыккэм зэхуоккыныггэхэр зэраггэжыггэхэр. Формаккэу РСВ-1-р, ащ кьэбархэр зэраратыггэхэр шыккэу, страховой тынхэр зытыггэхэрэм ятарифхэм якодхэр, джащ фэдэу Урысыем и Минздравсоцразвитие 2012-рэ илээсым гэггэхапэм и 15-м номерггэу 232н зытетггэу кьыдыггэжыггэхуэу унашггэр УФ-м Пенсиехэмккэ ифонд исайтггэу www.pfr.ru иедзыггөу «Цыфхэм Иофшлэн язытыггэхэр» зыфиолорэм итых.

Джащ фэдэу ПФР-м и Кьутамэ цыфхэр страховатэ зышылхэрэм аналэ тыра-реггэдзэ кьэралыггөу фондхэм ахаггэжыггэхэрэ страховой тынхэм ятарифхуэу процент 34-рэ хуэшытыггэхэр процент 30-м нэггэу кьызыэрэггэжыггэхуэу. Джы ащ хэхуэх УФ-м и ПФР-р пае страховой тынхэм яставггэу процент 22-рэ хуэрэр, ФСС-м хаггэжыггэхэр проценти 2,9-р, ФФОМС-м хаггэжыггэхэр проценти 5,1-р. ФФОМС-м хаггэжыггэхуэу страховой тынхэр джы шылэггэжыггэп. Страховой тынхэр кьэлгы-тэггэнхэм фэшл базггэу аггэнафэггэу,

нэмыккэу кьэллон хуэмэ, Иофшлэхэм лэжыапккэмккэу яфондггэу страховой тынхэр зыхаггэжыггэхэрэм хэхуаггэ. Ыпккэу ар сомэ мин 463-рэ хуэшытыггэмэ, джы сомэ мин 512-м нэггэу. Джащ фэдэу базггэу аггэнафэггэу шлөккырэу страхо-вой тынхуэу хаггэжыггэхэр проценти 10-м нэггэушггэу аггэнафэггэу.

Отчет кампаниер 2012-рэ илээсым имэ-лылфэггэу и 2-м раггэжыггэу, страховой тынхэмккэу отчетхэмрэ персонифицирован-нэ учетым теггэпсыккыггэу кьэбархэрэ затынхэ фэггэу паллггэу иаужырэ мафггэу шыт 2012-рэ илээсым ижюныггэуаккэу и 15-р. Ащ ыуж отчетхэр алахыщтых ипаллггэу ехуэлггэу зэрамытыггэхэм фэшл отчет пэггэу тельытаггэу тазырхэр араггэжыггэхэ. Иофшлэггэу ыккэ зыггэпсэггэу мафхэр зэрэггэжыггэхэм ыпкэ кьыккэу, а паллггэу кьыхуыггэу зыггэпсэггэу мафггэхэккэу клоттых мэлылфэггэу и 29 — 30-р ыккэ жюныггэуаккэу и 1-р, и 6-7-8-9-р и 13-р, Иофшлэггэу мэфггэжыггэхуэу мафггэхуэу мэлылфэггэу и 28-р, жюныггэуаккэу и 5-р ыккэ и 12-р.

Отчетхэр ипаллггэу ехуэлггэу ыккэ псынккэу кьатынхэ алыггэуныггэу гэггэпсы-ггэным фэшл цыфхэм Иофшлэн язытыггэхэрэм иггэу афэггэлэггэу страховой тынхэм апае кьафалгытаггэхэрэм атыггэхэрэм яхыллэггэу отчетхэр ыккэ нэбгырэ тельытэ (персонифицированнэ) учетым ехыллэггэу кьэбархэр зыггэу илэктрон-нэ каналхэмккэу цифровой клэггэжыггэхуэу шыккэм тегу кьаггэжыггэнхэр.

Джыри зэ шыггэу кьэггэжыггэхуэу за-конодательствэм зэриггэнафэрэм тетггэу шлөклэ зимылэ пенсие ыккэ медицинэ страхованиехэмккэу страховой тынхуэу мэлылфэггэу тельытаггэхэр жьоныггэуаккэу и 15-м нахь класуу кьыхуэггэу кьызыэрэггэу тынхэр фаеу. Иофшлэхэм кьафэшлулытаггэхуэу, ау шыггэушыггэу страховой тынхэр ипаллггэу шыггэушыггэу алыггэу ыккэ пеня техуаггэуу ыужккэу кьэшггэужыггэнхэу фаеу хуушт.

ДЭГУМЫКкэу Валентина. ПФР-м и Адыгэ республикэ Кьутамэ сраховой тынхэм пэггэуныггэу адызехэггэуныр, цыфхэр страхо-ватэ зышылхэрэм Иоф адэшлэггэу-ныр ыккэ чыфхэр кьаггэжыггэу-ггэнхэр зэхэггэжыггэхэмккэу иотдел ипаш.

Мыхьямэт

Мыхьямэт янэ зэ-тло горэм слъэгъугъэ, ящэнэрэ лъэгъугъор тхьамыклагъоу хьугъэ. Дэгъоу, непэ слъэгъурэм фэдэу къэсэшлэжы: гъэтхэ мафэхэр имыкыгъэхэу, ау яфэбэгъу ыклогъэ дэхэклае аубытыгъэу, мафэр фабэмкIэ зэтеуцагъэу, уигъатхьэу, жы фэбэпэ-чъы-лэгъэ тIэкIур зыдэзылыгъыр макIэу кыоутэкIымэ, кыкIэ-лэыклогъэ уахтэм уежэу, мэфэ гъэшлэгъонэу шытыгъ. «Мары, — ылауагъ Мыхьямэты, — тиунэ, къэгъэуцу уимашинэ». Зэриуагъэр тимашинэ изешакIоу кIэлэ хъазынэ дэдэу, лъхъанчэу, ышгъхэ джаштэ хъункIэ ежъагъэу Айдэмыр, Шэолэхъумэ ащыш, «шъуинасын сызэрэмыллагъэр, армэ, шъусхъаджынкIи тIуи селэнып, шъуныбжыкIэ пэтэу, зышпугъэгъэжъэрэп», — мэщхы Айдэмыр макIэу тызэрэкIорэм фэшI. Iэгум тыдэхъанэу игъо тими-фагъэу хъэ лъхъанчэ цыкIу горэ къыдэлэты, Мыхьямэты кышыбэнагъ, «гъэшлэгъонбэ, — еIо Мыхьямэты, — илъэсникъо тешIагъэу сыкъэкIуагъэми, сыкъешлэжы, етлани, аш нахь шлагъор, сэ силъэгъумэ, хэт серэгъус фаеми, зыгорэм зыпигъанэрэп, ехъакъурэп, ецкъэныр хэгъэкли».

— Iэгу шлагъу, — сIуагъэ, щагум тыдахъэзэ, Мыхьямэт янэ еджэ, «Дянэ, атIэ тэнэ ушгъылэ?» — къэбэртэябзэкIэ еджэ. Бжыын хъасэм кыыхэтэджыкIи, хатэм ышгъом яхыщырэу джэнэ кIыхъэ цыгъэу, шгъхэтэхъори ащ диштэу, хэкIотэгъэ хъазырэу, ау итеплэкIи, ыпкъ ищытыкIэкли кIогъэ гъэтIылыгъэ зыпкъы-рылгъэ зылыфгыгъэ лъэп-лъагэ къытпэгъокIыгъ. «Мис, дянэ, си-ныбжыгъу лъаплэхэр къыпхос-щаш, джэдлыбжыгъэр уиу шыты-

мэ, укыышIагъэкIыншъ», — мэщхы. Бзылфгыгъэу хатэм кыыхэтэджагъэр ныбжыи мыш-хыгъэм фэд, апэрэу узэрэплты-щтымкIэ, етIанэ тIэкIу Iуш-хышIыкIи, «мы шIэлэжэ цыкIу уигъусэхэм сямпылтыгъэ, уина-пэр мы бжыын IэрамымкIэ Iуез-гъэхыни, то код шIа укыышгъы-мыкIор?» Мыхьямэт къыгтэплты, мэщхышIы, «тхъэмэфитIу хьугъэ сыкъызымыкIуагъэр, арышъ, илъэситIу фэдизэу къы-цэхъу», — еIо Мыхьямэты, шIу ымылэгъу хъуна, елъэгъу, ауми кызыхыгъэшрэп. А лъэхъанэм Зуэ — ары Мыхьямэты янэ зэ-реджэхэрэр — ныбжэ дэхэклае илэгъэн фэй. Тхъэм фэдэу, лъа-гъэ, ищыгъэу, рэхъатэу, ынэгъу гупшысэмрэ щыIэныгъэ уасэмрэ къычIэщэу бжыын хъасэм къы-зыхэтэджэм, «ярэби, хъярба, мыщ фэдэ ныхэр джыри зэрэ-тиIэхэр», — сIуагъэ сыгукIэ, сехъопсагъ Мыхьямэты, а лъэ-хъанэм сэ сянэ сIэжыгъэп.

НахыпэкIи Мыхьямэт сIшэу шытыгъ, Iоф зэдатшIэу зы илъэ-сэп, тIоп зэдитхыгъэр — илъэ-сыбэшхуагъэп а уахтэм зды-тиIагъэр, ауми а мафэу янэ зы-лъэгъугъэр ары Мыхьямэт зыфэдэр къызызгурыуагъэр: мытхытхьэу, мыгузажъоу, гужб горэм егъэгумэкIыми гу лымы-тэнэу, ежэ игумэкIи иунаеу къыз-фигъэнэжъэ, зыдэгущыIэрэм игумэкI-гупшысэхэм ахэлэжэ-ныр иамалэу, ащ фэшI кIогъэ лые кызыдыримыгъалэу, упчIэ лые зыдэгущыIэрэм пимыгъо-хэу, зэрэдэгущыIэрэм хэтэу зыдэгущыIэрэм игухахъуи,

игухэкIи ащыгъуазэ зишIэу псалтэр егъэпсы.

Мыхьямэт сымылъэгъугъэзэ, ытхыгъэхэм сяджэу шытыгъ, сыгу рыхыпагъэр хэку адыгэ газетэу «Социалистическэ Ады-гей» (ары а лъэхъанэм «Адыгэ макъэм» цIэу иIагъэр) Мыхья-мэт истатъе инкIаеу (гъэзет нэ-кIубгъом ызыныкъо фэдиз хъу-нэу) кыхиутыгъэр — «Поэтым идунай» ары цIэу иIагъэр. Ста-тъяр зэхылаагъэр МэщбэшIэ Ис-хъакъы иусэхэр зыдэт тхылъэу «Сидунай» зыфилорэр арыгъэ. Тхылъыр къызыдэкIыгъэр 1957-рэ илъэсыр ары, Мыхьямэт ащ фэгъэхъыгъэу ытхыгъэри а илъэсыр арын фае (ащыгъум тхылъыкIэ къыдэкIымэ, мэфэкли мафэм фэдэу цыгушIулыкIыхэу шытыгъ, рецензие зыфалорэм фэдэ фамытхэу блогэкIышты-гъэп). Сэ ащыгъум гурыт еджа-плэм сычIэсыгъ, Мыхьямэт ас-пирантурэм гъэзэгъагъэ фэдэу сшъхъэ кынагъ — тызэрэшIэу шытыгъэп. Арэп Iофыр: статья-р лъэшэу сыгу рыхыгъ; Мэщ-башIэм иусэхэм салтыплъэу тIэкIу шлагъэу шытыгъи, — тхы-лыри згъотыгъэу седжэгъахэу тефагъ — Мыхьямэты къытхы-хэрэмрэ сэ сигупшысэхэмрэ зэ-рээпэблагъэхэм сигъэгущыIоу сыхыгъэ. Адрэ тхыгъэу тилэхэм кыыхыгъэу МэщбашIэм ытхы-рэр зэрафэмыдэм бэшIагъэу гу-лыстагъэу шытыгъэми, а гу-зылгыстэгъэ лъэныкIор нахь на-фэу, нахь IупкIэу Мыхьямэты къытхыгъэм сигъэлэгъужыгъэ. Усэм ежэ хабзэ зэриIэм гу-зы-лыстагъэр бэшIагъагъэ, ау

джащ фэдэу критическэ тхыгъэм бзэ дахэ хэлплъхъаныр нахь мыпсынклэ Iофэу зэрэщытыр къызгурыуагъ: Мыхьямэты жэб-зэ чан, жэбзэ дахэ Iуль — иады-габзи иурысыбзи зэфэдэу дахэх; мэхъанэмкIи ушгъагъэхэу акъыл-рэ шIэныгъэр ахэпхынэу гъэп-сыгъэх. Джащ фэдэу, зэпыугъо ин фимышIэу Къуныжъ Мы-хьямэт адыгэ литературэм, адыгэ шIэныгъэм зышчылажъэрэр лIэ-шIэгъуныкIом къехъугъ, джы непэ кызнэсыгъэми, итхэн Iоф IэкIыбы ышIырэп, къыгъэшIа-гъэр илъэс 85-рэ хьугъэ нахь мышIэми.

Мыхьямэты нэIуасэ сыфэхъу-ным охътэ дэхэклае тешIагъ: ин-ститутым седжэнэу сычIэхъагъэу, «мары Къуныжъ Мыхьямэт», — аIуагъ, «хэт» зысэлэм (гъэзет-хэмкIэ сэшIэми), кысиIуагъ: «университетыр къыухыгъ, мо тэ типединституты кIэлэгъаджэу аштагъэу Iоф ешIэ». КIэлэ дэхэ-шху, лъэгэшхоп шъхъаеми, ып-кыкIи, изытеткIи зэдиштэу, ынэхэм щхыпцI цыкIу горэ акIэмыкIодыкIэу акIэлэу, ышгъ-хъацэу дэдэыгъэр зэкIужьэу, жыбгъэм ыгъэсысын, зэхигъэ-кIокIэн амал имыIэу, ынатIэкIэ лъэгэ хъазырэу кышыублэу, адыкIэ дэщягъэу, тхъэм рищыгъ мыщ ынапэр зыфалорэм фэдэу Мыхьямэт плъэгъуштыгъ.

«Ашгъу, Мыхьямэт шъуIомэ, шъузытегушылэрэр шъумышIэ фэдэу, Мыхьямэт — Мыхьямэт нахь, нэмыкIэп». Ар озыгъэIон шытхъоу, къэбар хъарзынэу пылтыр макIэп: ахэбгъахъэмэ, цыфмэ ахъхъан, шытхъу-гушылэ

намыс пылэу къахэкIыжыын, къэбгъэгущыIэми, мы лIым узыфыкIэгъожыын гушылэ кыIонэп, ыIон фаемер зышIон фаемер епIожыынэу шытэп — иактылшIуагъи, игулыты ар къаубыты, илъэпкъ-шэны ар шгъхалъэубэкIуыкIыгъэу кы-хэкIыгъэп. Цыфхэр икIасэх, игуапэу гъусэгъу-гушылэгъу кышпфэхушт, «сынахыжышп е сынахыкIэшп, мыр кыстеп» ыIоу гушылэпэр ыубытрэп, ип-салэ дэхэдэдэу ыгъэпсын елъэкIми. Зэрэгъэсэгъэ закъори арэп, шIэныгъэр тхылъым илъ, акъылыр, гулыгъэр пщэни, пщэ-фыни плъэкIыштэп. Тхъэшхом кыуитыгъэмэ, уинасын, ащ кынынэжмэ, зэкIэ кыозытыхэ-рэр уянерэ уягъэр, тьжэрэ нъжы-рэ. Мыхьямэты ятэ слъэгъугъэу шытэп, янэ зэ-тло гушылэгъу-лъэгъугъо сфэхъугъ, ащ бэу Мыхьямэты къызэрэкIырихыгъэр нэрлэгъоу олъэгъу: лыеу янэ игушылэ лъэшэп, гушылэ хъумэ, Iэо-лъаорэмэ афэдэп, чIым зыкIытетыр ышIэу, ицыфыгъэ ыгъэлъаплэу, ащ кыгъэпфэу шытыгъ, кылыфгыгъэмэ афэра-зэу игъашIэ кыыхыгъ, ау кыин хъушэ зэрадилэгъугъэри, кы-мыIоми, игушылэ гъэпсыкIэ хэп-лъагъоу.

ЛъжакIохэу шылагъэх, щэ-Iэфэ алэ чIыгум зэрэхэлтым фэ-дэу агухэри ащ хэлъыгъэх: лъжакIом лъжыгъэ къодып елжыгъэр, лъжакIом цыфыр елжы. Къуныжъмэ яклалэхэр цыф зэрилэжыгъэхэр гъуащэ-рэп: «Дянэ тхъамышпкъIэм...» ыIоу къэбар горэ къызыригъахъэкIэ, Мыхьямэти а зэпстэури ышгъыи ыгуи арылэу егушпысэ.

ЩЭШIЭ Казбек.
(Джыри кыкIэлъыкIошт).

Хъазым фэгумэкIырэр бэ, ау...

Къэбэртэе Хъазым къалэу Мыекъуапэ зыщыпсэурэр мыгъэ илъэс 15 мэхъу. Ишгъэгъуси исабыйлIи игъусэхэу 1997-рэ илъэсым Сирием кыкIыжы-гъагъ. Сабыймэ анахыкIэр джы-ри быдзэшIуагъ, нахыжыым илъэси 6 ыныбжыгъ, ахэм джы илъэс 20, 18, 16, 14 аныбжыхэр.

Хъазым кызэгъэгъэжым, псэ-упIэ зэримылагъэу непи иIэп. Бэджэндэу аубытыгъэ фэтэрым исых, мазэ къэс сомэ минипшI аты. Ежымыи ишгъэгъуси Iоф ашIэрэп, ашIэни агъотырэп.

Сабыйхэр бгъэшхэнхи, пфэ-пэнхи, ебгъэдэжэнхи фэягъэ. Си-рием шырыIэгъэ унэм кIахыгъэ ахыщэр ары апэрэ илъэсхэм зэ-рэпсэугъэхэр. Ахыщэр зауخم, Хъазым машинэ унаеу иIагъэр ышгъэи «шестеркэ» цыкIоу сабийхэр рызэришхэхэ ышIы-нэу ышгъэфыжыгъагъэр яшгъ-хъаныгъупчъэ чIэгъэ чэщым Iуа-фыгъ. Милицием илофшIэхэр ащ лыхыгъэхэу, ау амыгъоты-жыгъэу кызыралом ауж икIы-жыгъ.

Хъазым кызызэриIорэмкIэ, охътаби къарыуби зытыригъэ-кIодагъэхэм ащышI унагъом ис-хэм ятхылъхэр ыгъэхъазырын-хэр.

Адыгеим кызыкIожыгъэр 1997-рэ илъэсыр арыми, кэлэ администратием, псэупIэ зэ-римыIэм кыыхэкIэу, фэтэр хабзэм кыритынэу е унэ кы-ришгъынуу ахышэ (субсидие) къыфитIупшынуу лъэIу тхылъ

ытхэу чэзыум зыхаригъэгъэуца-гъэп. Урысыеми Адыгеими ащы-зекIорэ хабзэхэр зэрэмышIэ-хэрэм пае нахыжыгъэу заригъэ-тынэу мыхъугъэу кытиIуагъ.

ЩэпIэ цыкIу закъоу иIагъэми хыалыгъу уасэ горэ кыыхэкIы-щтыгъэ шъхъаеми, кыаигъэ кыа-шIи, зыдэщытыгъэ чыплэм Iуа-рагъэхыгъ. Ащ емызэгъэу судыр Iофым хигъэплэагъ, комиссие къакIуи киоскым еплыгъ. Ащ нэс киоскыр пIалэу кыфа-шыгъэм тефшэу зэримыгъэко-щыгъэм фэшI тазыри кыты-ралъхъагъ. Хъазым кызызэриIо-рэмкIэ, сомэ мин 50 фэдиз ыты-нэу хъугъэ.

Ыгу кIодыгъэу УФ-м и Пре-зидент дэжэ писъмэ ыгъэхы-гъагъ. ИлэIэгъу фэхъушгъыгъэ-мэ, унагъом яшIуагъэ рагъэкIы-нэу, иIоф джыри хэлпэжыынхэу итхагъэу тхыгъэр къалэм къагъэ-хыжыгъ.

ЗыдэмыкIуагъи зыIумыклагъи зи кыгъэнагъэп. IэпыIэгъу шы-Iэп, иунагъо псэупIэ кыфишгъэ-фынэуи зыми кыгъэгъугъэрэп.

Хэтэ бгъэмысэнэу шытыр, сыда зэрэбгъэмысэхыгъэр? Мыщ джыым кэлэгъэн фаер хабзэу тх-хэгъэу илхэр аукуагъэхэу, Хъа-зым ифитыныгъэхэри аукуа-гъэхэу зэрэщымытыр ары. Хъа-зым изакъоп, къалэми къуаджэ-хэми унэгъо макIэп адэхэр зы-щыпсэун унэ ямыIэу, кIэу унэ ашIыни амылэкIэу, Iофи амы-шIэу, пенсиеми нэмысыгъэхэу.

Зэрэ Урысыеуи джащ фэд зэ-

рэщыпсэхэрэр. Зигъот мэкIэ унагъохэм апае хабзэм унэхэр ышIыжыыхэрэп, джащ фэдэу псэупIэ кырашгъэу заригъэ-тынэу ахыщэри (римыгъэ-гъэзэжыынэу унэ уасэр) къафи-тIупшыжыырэп.

Сыда ащ фэдэ цыфхэм ашIэ-щыр? Программэ зэфэшхъаф-хэмкIэ къралыгъор цыфхэм унэ зэрагъэгъотыным пае къа-делэу хъугъэ, ау ащи шгъхъэ гъэ-нэфагъэхэр пылтых — е къуа-джэм успесиалистэу удэсын фае, е ныбжыкIэ программэм укыи-хиубытэнэу илъэс 35-м унэмы-сыгъэу шытын фае. Ахэми Къэ-бэртэе унагъор ахафэрэп.

Адыгэ Хасэм итхымагъэу Бэ-гъушгъэ Адам Сирием кыкIы-жырэ цыфхэм яIофхэр охъта-бэ тырамыгъашIэу зэшIохы-гъэным ехылаагъэу кыIуагъэ-ми шъушгъыдгъэгъэзэн:

— Сирием бэмышIэу Урысы-ем иделегациеу кIогагъэм сэри сыхэтэгъ. Ащ шыпсэурэ адыгэ-хэр къэтлэгъэгъэх ыкIи тэдэ-гушылэагъ. Джащ фэдэу чыгу-жыым къагъэгъэжыымэ япсэукIэ зыфэдэщыри ятIуагъ.

Сэ сицыхъэ зытлгъыр ахэр псэунхэу, лэжыапкIэ къахынэу фаехэмэ, ащ фэдэ амал зэрад-гъэгъотыштыр ары. Зэрысынхэ унэхэри къуаджэхэм къадэкIы-штых. «ЗэкIэми къалэм тыдэ-сышт, псэупIи тищыкIагъ» оIокIэ, кыкIын шыIэп. КъэкIо-жынышъ, кытхэсынэу фаер ыIэхъомбишIыкIэ хэгъэнагъэу

чIыгуми, нэмыкI Iофхэми апы-лтымэ, илъэс заулэкIэ, мыщ шыпсэурэ нэмыкI цыфхэм афэ-дэу, алэ кытеуцопштых. Ар къэкIожырэ пстэуми къагуры-Iон фае.

Мы IофымкIэ зыфэдгъэзагъ Адыгэ Республикэм лъэпкъ IофхэмкIэ, IэкIыб къралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адыряIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жъугъэм иамалхэмкIэ и Комитет итхымагъэу Шъхъэлэхъо Аскэри.

Апэу кэлэгъэн фаер гумэкIы-гъо хэфэрэ къэзыгъэгъэгъыгъэ е къэкIогъэ тилъэпкъэгъухэр Iэ-пыIэгъу лыхыгъухэу Аскэр бэрэ зызэрэфагъазэрэр ары. Урысые Федерацием изакон гъэуцугъэхэр ары Адыгеири зэрэпсэурэр. Къэ-зыгъэгъэгъэхэрэм афэгъэхыгъэу цыIэ хабзэми ахэм фэгъэкIотэ-ныгъэ гори афишIырэп. Ащ кы-хэкIэу ыкIи аделэ зэрэшIоигъом пае А. Шъхъэлахор къэкIожы-гъэхэм яIофыгъохэр зэрафызэ-шIуишхыгъэм пыл. АфэгумэкIы, афэлъало, зэрилэкIэу ауж ит.

— Сирием кыкIыжырэ ады-гъэр тэ типсэукIэ хэпшгъыын-хэм Iофыгъуабэ кыпэкIы. ПсэупIэ, IофшIапIэ ябгъэгъоты-ныр, бзэхэр (адыгабзэмрэ уры-сыбзэмрэ) ябгъэшIэныр, цыф-хэм ахэпшгъэхэр псынклагъоп, — кытиIуагъ ащ. — ТапэкIэ тилъэпкъэгъухэу Адыгеим къэкIо-жыхэрэм общественнэ органи-зациехэу ахэм адэлажэхэрэм яправлениехэр кыххэдгъэла-

жъэхэзэ, нахышIоу тызэрадэ-IэпыIэщтым тыпылышт.

Мары Къэбэртэе Хъазым иIофкIи джыри комитетым ылъэкI кыгъэнагъэп, ар Адыгэ РеспубликэмкIэ УФ-м и Къэра-лыгъо Думэ идепутатэу Нэтхъо Разыет Iуигъэклагъ. ЗэралэкIэу Iофым ыуж итых, ау ар псынклэу зэшIопхынэу зэрэщымытыр зэкIэми къагурэлэ, ежыри ахэм ащыш.

Хъазым унэ зищыкIэгъэ цыфхэм ячэзыоу къэлэ админи-страцием чIэлтым мини 4-м пэблагъэу хэтхагъ. Сэкъатныгъэ ыкIи сабыибэ зылэхэм ячэзыухэ-ми ахэтхэгъагъ. Исабий на-хыжыхэр илъэс 18 зэрэхъугъэ-хэм пае унагъом хатхыкIыжы-хи, фэгъэкIотэн зилэгъэ унэгъо Iужур «мыIужыужы» ашIыгъ.

Ар тэрэзэп, гумэкIыгъо хэт унагъоми кыгурыIоштэп. Ыныбжэ зэрикъугъэм фэшI уисабый унымысабыижэ хъурэп ныла? ПсэупIэ ямыIэу, еджэныр къамыухыгъэу ахэр янэ-ятэхэм яунагъо хэтхыкIыжыкIэ псэупIэм фэгъэхыгъэ Iофыгъор зэшIо-хыгъэ хъурэп.

Нэтхъо Разыет тилъэпкъэгъоу къэкIожыгъэхэм яIофхэм апылхэм джыри зэ адэгущыIэ-нэу кыгъэгъугъагъ. Шышкэр пIоштмэ, Хъазым IэпыIэгъу фэхъунэу фэмые пашгъэми, тхъа-матэхэми ахэтэп, ау хабзэу шы-Iэхэм адиштэу мзэкIох.

ШЪАУКЪО Аслъангуащ.

НЭТХЪО Разыет: «Хэбзэ унашъо зыпыль миграциер обществэм ихэхъоныгъэкIэ мэхъанэшхо зиIэ лъэбэкъу»

СНГ-м и Парламент Ассамблей социальнэ политикэмкIэ ыкIи цыфым ифитыныгъэхэмкIэ и Комиссие изэхъыгъо бэмышIэу кьалэу Санкт-Петербург шыкIуагъ. Шьугу кьэтэгъэкIыжы Адыгэ Республикэм ыцIэкIэ Къэралыгъо Думэм идепутатэу Нэтхъо Разыет мы комиссием зэр эхэтыр. Джащ фэдэу мы зэхэсыгъом хэлэжыгъэх Парламентым Iхэрэ палатэ идепутатхэр, сенаторхэр, Общественнэ палатэм, МГУ-м и Ассоциациеу «Трудовая миграция» зыфиорэм ахэтхэр, Урысыем и ФМС Санкт-ПетербуркIэ и ГьэорышIапIэ, хэхъоныгъэмкIэ Евразийскэ банкым интеграциие ушэтынхэмкIэ и Гупчэ, социальнэ-экономикэ ушэтынхэмкIэ Дунэе гупчэу «Леонтьевский центр» зыфиорэм яспециалистхэр.

— Мы зэхэсыгъом анахъ хъугъэшIэгъэ инэу кыххэхъуагъэу слыгъэрэр «Экономический эффект трудовой миграции на пространстве СНГ. Анализ и перспективы» зыфиорэ ИофыгъомкIэ «Iэнэ хъурае» зэрэзхэщэгъа-

гъэр ары. МиграциемкIэ Дунэе организацием и Бюроу кьалэу Москва шыIэм ащ изэхэщэн илахышIу хишIыхагъ, — кьыфиIотагъ Нэтхъо Разыет тигъэзет. — Ар зезыщагъэр Азербайджан Республикэм и Милли Меджлис регион ИофыгъохэмкIэ икомитет итхьаматэу, Парламент Ассамблейм и Комиссие итхьаматэу Рагимзаде Ариф Гафар оглы ары.

Докладхэр анахъэу зыфэгъэхьыгъагъэхэр хэбзэ унашъо зыпыль миграциемкIэгъэгущIугъэнхэм, мигрантхэм пенсиехэр афэгъэуцугъэным ытхьыкыкIэ правовой лъапсэ зэхэщэгъэным, медицинэ IэпыIэгъу ахэм ягъэгъотыгъэным, IэкIыб къэралыгъомэ кьарыкIыхэрэр зыщыпсэушIтхэ, ахэр зэхэханхэмкIэ амалхэр ягъэгъотыгъэнхэм, ИофшIэкIэ кьулайныгъэхэр алэ кьырагъэхьанхэмкIэ, урысыбзэм изгъэшIэнкIэ амалхэр ягъэгъотыгъэнхэм япхыгъэ Иофыгъохэр арых.

Урысыем и ФМС Санкт-ПетербуркIэ и ГьэорышIапIэ и ИофшIэн зэрэз-

хищэрэм тыкыпкырыкIызэ кьэтIон тIэгъышIт мы лъэныкыомкIэ апэрэ лъэбэкъухэр зэралыгъэхэр. ГушыIэм пае, мигрантхэр зыщыпсэушIтхэ унищ кьызыуахыгъ. ШьыпкыэмкIэ, гъэцкIэкIо хабзэм иорганхэмрэ IэкIыб къэралыгъохэм кьарыкIырэ ИофышIэхэр зыщыкIагъэхэмрэ кьыздырагъалэхэзэ, ащ фэдэ ИофшIэкIэ амалэу кыхахыгъэм ишIуагъэ кьэклошIт ИофшIапIэхэм алыхъухэу IэкIыб къэралыгъомэ нэбгырэ пчъагъэу кьарыкIырэ гъунэ лъыфыгъэнымкIэ, мигрантхэр урысые обществэм хэгъозэнхэмкIэ.

Джащ фэдэу Нэтхъо Разыет зэрэхигъэунэфыкIыгъэмкIэ, ИофшIэнымкIэ хэбзэ унашъо зыпыль миграциер зэрэдунаеу зэсэжыгъэ Иофэу шыт. Я XX-рэ лIэшIэгъум иублэгъухэм адэжъ кощырэмэ япчъагъэ миллиони 3-м нэсыщыгъэмэ, я XXI-рэ лIэшIэгъум фэдэ 30-кIэ нахыбэ хъутэ ыкIи нэбгырэ миллиони 100-м нэсыгъ. Парламентскэ Ассамблейм и Комиссие изэхэсыгъо мыщ фэдэ Иофыгъом зыкIышIытегушылагъэ-

хэр кощыным епхыгъэ Иофыгъор Урысыем лъэшэу кышIуцугъэшъ ары. IэкIыб къэралыгъомэ кьарыкIырэ цыфхэм акIуачIэ кызыфагъэфедэнымкIэ Урысыем ирегионхэм кьащыхагъэ кIырэ квотэхэм нахыбэрэмкIэ мы лъэныкыомкIэ Иофхэм язгыт шьыпкыэр кьамыгъэлагъоу кыхыкIы. Ау ахэм япчъагъэ аукъодыеу хэогъахъокIэ хъушIтэп, башэу мигрантхэр тыхэгъэгу кьэмыкощынхэм пае.

Предпринимательхэмрэ Урысыем илэжъакохэмрэ яшIоигъоныгъэхэр зэдишIтэнхэм пае «Iэнэ хъурае» мыщ фэдэ гупшысэ щыпхырашIыгъ: ИофшIапIэхэр язгытхэрэм ящыкIэгъэ вакансие гъэнэфагъэхэмкIэ гастарбайтерхэр кыхахынхэу. Ащ нэфэшIыафэу миграцием хэбзэ унашъо зэрэпалыхэрэ нэмыкI шIыкIэхэр, физическэ лицэхэм адэжъ Иоф шIапIэным тегъэпсыхыгъэ патентыр, дунэе опыт пэрытхэр кызыфэгъэфедэгъэнхэр игъоу алъэгъугъ.

Тимофей БЕЛОВ.

МЭЛЫЛФЭГҮМ КЪЭХҮГҮЭ ТИТХАКЮХЭР

ЩыIэныгъэм фэшъыпкыагъ

Лъэустэн Юсыф Ибрахимэ ыкIор мэлылфэгүм и 25-м, 1913-рэ илээсым Теуцожь районым ит кьуаджэу Шыханчэрыехьаблэ (хы IэрышIым ычIэгъ хъугъэм) кышIыхъугъ.

1924-рэ илээсым кьуаджэм дэт ублэпIэ еджапIэм чIахыи 1928-м кызеухым, Красногвардейскэ районым ит кьутырэу Киселевым кышIызIуахыгъэ мэкъумэшхъызмэт еджэпIэ интернатым а илээс дэдэм Юсыф еджапIо агъэкуагъ. Ар 1930-рэ илээсым кыуухи, мэкъумэш техникумым чIэхъагъ, агроном сэнэхьатыр ыгъотыгъ. Полиграфическэ институтэу Москва дэтым 1933 — 1935-рэ илээсхэм щеджагъ.

1935 — 1938-рэ илээсхэм хэку гъэзетхэу «Колхоз быракъым», «Социалистическэ Адыгеим» яредакции, 1938 — 1942-рэ илээсхэм Адыгэ научнэ-исследовательскэ институтым ащылэжъагъ. 1942-рэ илээсым, мэкъуогъум ыкIэхэм ащегъэжъагъэу 1946-рэ илээсым нэс, дзэ кьулыкьур ыхыгъ. Хэгъэгу зэошхом чанэу хэлэжъагъ. Алэ батальоным икомиссарэу, нэужым фронтовой гъэзетым иинструктор-корреспондентэу шытыгъ. ЗэуапIэм Iухъу хъурэ-шIэрэр кьытхыжынымкIэ чаныгъи, лIыхъужыныгъи Лъэустэным кыхыфагъэх. Къэралыгъо наградхэр кыфагъэшъошагъэх.

1941 — 1942-рэ илээсхэм АНИИ-м, 1949 — 1952-хэм гъэзетэу «Социалистическэ Адыгеим» иредакции иотдел ипашэу Иоф ащишIагъ. 1952 — 1962-рэ илээсхэм Адыгеим итхакIохэм я Союз ипэщагъ.

1930-рэ илээсым кышIыублагъэу ытхыхэрэр хиутышIтыгъ. АдыгабзэкIэ тхылхэу кыдыгъэкIыгъэхэр: «Аминэт» (1936), «Гьогур Iухыгъ» (1938), «Адыгэ новеллэхэр» (1939), «Адыгэ гушыIэгъэхэр» (1941, 1946, 1953),

«Къушъхэр кьэнэфы» (1949), «Ожъубанэкъохэр» (1962), «Зы бын итхыд», (1963), «ХэшыпыкIыгъэ тхыгъэхэр» (1964), «Пшъашъэмэ янэфылъ» (1971), «Шум илээгъохэщхэр» (1975), «Лыгъэм ихыишъ» (1977), «Джары икьэхъукIэ» (1979), «Чылыгъэр дэхэным пай» (1983), «Насып нал» (1988), «ХэшыпыкIыгъэ тхыгъэхэр» тхылытIу хъоу (1992, 1993), «Шъэокласэ икьэбархэр» (1995).

УрысыбзэкIэ кыдыгъэкIыгъэх романхэу «Немеркнуший свет», «Все начиналось весной», «Девичьи зори», документальнэ повестэу «Счастье пришло», «В ауле Ходзь», «Повесть о Чамокове».

Лъэустэн Юсыф ипсэсэхэу «Налмэс», «Нэфсэт игъогъухэр», «Ожъубанэкъо Асхъад» Адыгэ драмтеатрэм иценэ щагъэуцугъэх. Адыгэ пшысэхэм якъыдэгъэкIын хэлэжъагъ, адыгэ гушыIэгъэхэр дэтхэу тхылышI кыдыгъэкIыгъ. ЗэдзэкIын Иофым пылгыгъ. Очеркхэр зыдэт тхылхэу «Шум илээгъохэщхэр» зыфиорэм пае Теуцожь Цыгъо ыцIэкIэ шыт премиер Лъэустэн Юсыф кыфагъэшъошагъ.

Литературнэ, общественнэ Иоф тхыабзэхэм чанэу зэрэхэлажъэрэм пае Лъэустэн Юсыф правительственнэ тын лъапIэу орденэу «Знак Почета» зыфиорэр Iлогъогъо, медальхэр кыырагъэх.

Лъэустэн Юсыф Украинэм ит кьутырэу Дьяковым ыкIи кьалэу Мыекьуапэ яцIыф гъэшIуагъ, УФ-м культурымкIэ изаслуженнэ ИофышI, СССР-м итхакIохэм я Союз 1939-рэ илээсым кышIыублагъэу хэтыгъ, хэкумкIи кьалэмкIи народнэ депутатэу хадзыгъагъ. «Адыгэ Республикэм инароднэ тхакIу» зыфиорэ цIэ лъапIэр кыфауауыгъ. ЩыIэныгъэр икIэсагъ, ащ сыдыгъуи фэшъыпкыагъ.

(Тикорр.).

ЗэтIуазэхэм ыкIи ахэм янэ-ятэхэм афэгущIонхэу мэфэкIым кьэклогагъэх муниципальнэ гъэпсыкIэ зиIэ «Тэхъутэмыкье районым» ипашэ иапэрэ гуадзэу Ярахмед Ярахмедовыр, Тэхъутэмыкье кьоджэ псэупIэм ипашэу Мышгъэ Мэдинэ, Тэхъутэмыкье районымкIэ культурымрэ кинэумрэ ягъэорышIапIэ ипашэу Дыхъу Эммэ, нымрэ кIэлэщыкIухэмрэ яИофыгъохэмкIэ отделим илэшъхэтэтэу Хъуажъ Тэмэрэ ыкIи нэмыкIхэр.

ЗАГС-м иотдел испециалист шъхъагъэу Хъарэхъу Зурет пчэгум кьехъэ, нэ-

ЗэтIуазэхэр зэIуагъэкIагъэх

Мы аужырэ илээсхэм зэтIуазэхэр кызырыхъухэрэ унагъохэр Тэхъутэмыкье районым нахыбэ щыхъугъэх. Анахъэу ахэр зыщыпсэушэрэр Афыпсыпэ, Бжыхъэкъоежъ, Щынджые кьоджэ ыкIи Яблоновскэ, Инэм кьэлэ гъэпсыкIэ зиIэ поселкэхэр арых. Анахыбэу зэтIуазэхэр кызырыхъухэрэу кьуаджэу Псэйтыху. МэфэкI горэм районым культурымкIэ и Дворец кьырагъэблэгъагъ Инэм шыпсэурэ унагъоу нэбгыришI зэу кызырыхъухагъэр. НэбгыришIыри пшъэшъэжыых, зэфэдэкъабзэх, «ны-тыхэм анэмыкI ахэр зэхишIыкIынхэу зи кьэхъунэп» алоштыгъ залым чIэсыгъэхэм. ЦIэ дахэхэри ахэм афауауыгъэх: Надежда, Вера, Любовь.

Районым хабзэ шыхъугъэ зэтIуазэхэр зэIуагъагъэхэу, мэфэкIхэр афашIыхэу, агъашIохэу, шIухъафтынхэр аратыхэу. Мыхэм афэдэ зэIуагъэхэр гъэшIэгъонэу зэхашIэх, гум кьенэжыых. ЗэтIозэ закъохэр арэп, ны-тыхэми а мафэр ямэфэкI. Мыхэм афэдэ Иоф тхыабзэхэм кIэщаклоу ыкIи зэхэщаклоу афэхъухэрэр ЗАГС-м иИофышIэхэр арых. Иофыбэ зэшIуахы ЗАГС-м иотдел илэшъхэтэтэу ШыуцIэ Маринэрэ испециалист шъхъагъэу Хъарэхъу Зуретрэ.

БэмышIэу зэIуагъэхэу-мэфэкI гъэшIэгъон мыщ щырекIокIыгъ, мызэгъогум кьырагъэблэгъагъэхэр илээситIурэ ныкIорэм кышIегъэжъагъэу илээсийрэ ныкIорэ зыныбжэ зэтIуазэхэу унэгъуи 5-мэ кьарыкIыгъэхэр арых.

шIо-гушIоу апэрэ пхъэнтIэкIу сатырхэм кьагъэтIысыгъэ зэтIуазэхэм кьахэпIэ. Нэужым кьэклолагъэхэр ахэм нэIуасэ афэшIых: кьутырэу Суповскэм шышIых Гончаров Вячеславрэ Романрэ, Бжыхъэкъоежыым кьэкIых Хьатитэ Казбекрэ Эммэрэ, Дианэрэ Динаэрэ ШыуцIэхэм ащышIых — псэйтыхух, Шыуахъ Замирэрэ Фаидэрэ Яблоновскэм шышIых, Тальэкъо Амиррэ Азидэрэ — щынджыых.

ЗэтIуазэхэм язекIуакIэхэр шIагъох: нэшIо-гушIох, нэутхэх, зэфэгумэкIыжыых, анаIэ зэтетыжъ. Ярахмедов Ярахмед афэгущIуагъ зэтIуазэхэмрэ ны-тыхэмрэ. «Сэри, — ыIуагъ ащ — зэтIуазэхэм сырат, лъэшэу сигуапэ мы Иоф тхыабзэм сызэрэхэлажъэрэр. Зыми кысыложыныу шытэп зэтIуазэхэм язэфышIытыкIэхэр, яшэн-зекIуакIэхэр зыфэдэхэр. ЕтIани яджанэхэр, яцуакъэхэр — зэкIэ яшыгъынхэр зэфэдэнхэ фае, армырмэ адэштэп. СышъуфэгущIо, зэтIуазэхэр, шъуизэфышIытыкIэхэр нахь орэпытэх, насыпышIо шъохъу, шъуянэ-шъуянтэхэм IэпыIэгъушIу шъуафэхъу».

ХьэкIэ гъэшIуагъэхэм ятхылъ ны-тыхэм алапэхэр кIадзагъэх, зэтIуазэхэми, ны е тэу кьэклолагъэхэми шIухъафтынхэр аратыгъэх. ЗАГС-м иотдел илэшъхэтэтэу ШыуцIэ Маринэ IэпыIэгъу кьафэхъугъэ Мышгъэ Мэдинэ зэрэфэрэрэр кьыIуагъ. Нэужым концерт кьатыгъ.

ХЪУШТ Шэбан.

А заор хэти шъхьасыгъэп

Гухэлъ бзаджэ зиэр сыди-гъоклн гъэбылгыгъэкIэ кы-окIуашъ хабзэ. Фашист теха-кIохэри ары зэрэзекIуагъэхэр: ябздэджэгъ-жъалымыгъэ ишы-хьатэу, нэфылъ чъые Iэшум хэт советскэ цыф жъугъэхэм ямэ-факIэ ирэхьат зэпабзэу, зыгъэп-сэфыгъо тхьаумафэм ипчэдыжъ нэфымышъ гын гъозыр цагъэу-тысагъ. Хэгъэгущо зыкIэу СССР-м имапыр рэхьат зэща-гъэкуагъ, янэй-псыгъэ хьакIэ-кыокIагъэ къатеклоу, лажы-хьа-кыи зымыIэ лэжъаблохэм, мэ-кыумэщышIэхэм, цыф еджэгъ-гъэсагъэхэм, нэжъ-Iужъхэм, кIэ-лакIэхэм ыкIи кIэлэцIыкIухэм ясабыгъо тхьагъо аIэпагъэзэу къатекIотагъэх. Напэ зэрамыIэм ямурад Iайи, изекIокIэ-шыкIэ кыуанчэхэри, япхэндж гъэсыкIэ-хэри епхыгъагъэх. Анэ шIошIоу, агу зэлурэр апхьонтэным нэмыкI ашъхьэ илыгъгъэп. План мэшIо-лыгъэу аштэгъагъэмкIэ кыра-дзэгъагъ тхьамафэ-тхьамэфитIу-кIэ нэдэпIышIэ хэти рамы-тэу, тыхэгъэгъу ичыгу аштэныр, советскэ цыфхэр гъэрыпIэм рагъэуонхэр. ЯIагъэп гуегъу, яIагъэп кырап; аукодыеуи егуи-шысагъэхэп, кырадагъэп зы-гурэ зыпсэрэ ахэбгъэIэжъэу тхьамыкIэгъо хьазабыр кызфэ-гъэсырэм кызэрэпфимыгъэ-гъуштыр; тэ шашIэныгъа пийжэ хафэхэм «унэ кьелэрэм ыпсэ еIэжъ» зэралорэр.

Хэгъэгъу зэошхоу, щэчыгъо-е кынышхоу къафыкIокIыгъэм советскэ цыфхэр нахъ зэфы-цагъэх, нахъ зэпэблагъэ джыри ышIыгъэх. Урыс лъэпкъым, зэкIэ СССР-м кысэгъэIысэжыгъэу, ащ хэхьэрэ республикэхэу къетэ-кыокIыгъагъэхэм ащыпсэушты-гъэхэ цыф лъэпкъхэр зыч-зып-чэгъоу кыгоуцогъагъэх. «Узэ-кыотмэ улъэш!» пкIэнчъэу зэрамыIагъэр кыагурылоштыгъ.

Ау советскэ цыфхэм яхэгъэгъу шIульэгъу, язэрэушъмэжыны-гъэ, яIыхъужъныгъэ, яIыб-лэнагъэ фашистхэм ягъэхэлъ бза-джэхэр зэрэзэщыгъэкуагъэхэр кыабыжыбжыгъэ, анэ лъы кы-тельэдагъэу, гуимыкIыжъ хьакIэ-кыокIагъэбэ тыхэгъэгъу шызэра-хьагъ. Советскэ цыфхэр агъэ-щынэнхэм, агъэштэнхэм шы-гъугъэхэу сыд ахэм амыгъэхьа-гъэр: станицэхэр, кыуаджэхэр, кыуытырхэр тырагъэстыкIыгъ; нэжъ-Iужъхэу фронтым Iухъан амал зымыIэжъэу кыдэнагъэхэр, Iэхьогъум фэдэу, дагъэзыкIыхэ-зэ, ушъхьагъу кыагъотыгъэ ау-кIы-щтыгъ. КIэлэаки, сабыи — хэти гуегъу тIэкужъыи фашIыгъэп, «советскэ» гушIыгъэ зыптыр зэкIэ тыракIыным, аульэгъуным пылыгъэх. Сымаджи, амалын-чы язэфэдагъэ, ясэ ренэу кы-хыгъагъ, агу зыфэпIоштыр мыжъом, шылычым нахъ пытагъ. Зэо илъэсхэр, зэо илъэсхэр... А илъэси 4-р тыхэгъэгъу джэхь-нэм пэлъытагъ. МэшIошхом чIыгур, цыфыр ылыпкIыщтыгъ,

ыстыщтыгъ, лъыр псыхъоу чъэ-щтыгъ.

А заор хэти шъхьасыгъэп. ЗэуапIэм Iутхэм язэкъуагъэп фэхыштыгъэхэр, цыф жъугъэ кызэрэрыкIуабэр нэмыц теха-кIохэм а охътэ хьылъэм шалэ-кIэклодагъ. Хьадэгъум ыпэ лы-гъэр тицIыфхэм зэрэрагъэуо-рэм пыир нахы нахъ кыгъэцы-хэщтыгъ. Ежъ-ежырэу нэмыц-хэм зыхэмыкIыжыштыгъ машIор зэлагъэблэгъагъ.

Пхъэчыпэ гъугъэ машIоу за-ом псынIкIэу зыкыиштэгъагъ, мафэ къэс нахъ лъэш хъуштыгъ. Ягъогупэ тет псэур раIыным жыалымхэр пылыгъэх, джарэу кыпIыкIыштыгъэх. Зэон амал зилэ хъульфыгъэхэр ыкIи бзыл-фыгъэ ныбжыкIэхэр уялэIу-жыи имышыкIагъэу заом ашэ-щтыгъэх. Ныбжышхо, е узыгъо-шхо, е сэкъатныгъэ зилэхэр мы-тIу-мызэу фашистхэм аштэгъэ чIыпIэхэм къарынэнхэ фаеу хъугъагъэ. Ахэм ащыщыгъ ти Адыгэ хэку фашистхэр кызеба-нэхэм, Совет хэгъэгъум ищытхэу зитхыгъэхэмкIэ кызылотыкIы-щтыгъэ усэкло ныбжыкIэу **Меркицкэ Рэщидэ** зэрэдзекIуа-гъэхэр. КIэлэ ныбжыкIэр ыгъэ-кыо лъэныкыо кызэрэдемьIэрэм кыыхэкIэу дзэ къулыкIым кло-нэу, ар ыхьынэу шытыгъгъэп. Ащ кыыхэкIэу оккупацием илъэхъан чылэм кыдэнагъэу дэсыгъ. Адыгейм шыхъушIэрэ фашист-хэм зрашIоигъоу къулыкIуэ афишIэным фэагъэп, эзэгыгъэп.

Ар кыфамыдэу 1942-рэ илъэ-сым икIымафэ нэмыцжыгъэхэр ыдэжъ кыаблохи, янэ ыпашъхьэ кIэлэ сэкъатыр раукIыхьагъ.

Меркицкэ Рэщидэ Аминэ ыкIор Кубанскэ хэкум кыинэ-жыгъэгъэ кыуаджэу Нэтыхъуае 1912-рэ илъэсым кыышыгъу.

Рэщидэ Адыгэ кIэлэгъэгъэ техникумыр кыуухыгъ. Адыгэ научнэ-исследовательскэ инсти-тутым Iоф шIылагъ. А уахъгъэм тхэн езыгъэжъэгъагъэхэм ащы-щыгъ. Зыхэт нахыжыгъэхэм акIэ-дэлукIыгъэ, шъхьэкIэфэшхо афи-шIэу акIырыпIыгъэ Iоф ышIэ-щтыгъ. Итхэн IофкIэ анахъэу зышIуагъэ кыекIыгъэр адыгэ тхыдэжъхэм, таурыхъхэм, орэ-дыжъхэм яугъоин зэрэхэлэ-жыагъэр ары. Адыгэ жабзэм иба-игъэ, идэхьагъэ джашыгъум зэ-хишIагъ. ЫшъхьэкIэ пшысэхэр икIэсагъэх, зыфэщэгъагъэр кIэ-лэцIыкIухэм афэтхэныр арыгъэ. Ащ дэжыым кIэлэцIыкIухэм апае тхэрэр мэкIэ дэдагъ, тиIэгъахэп Iоми хъушI. Усэкло ныбжыкIэу Меркицкэм ытхыгъэ произведе-ниехэр альманахэу «Тихахъу» зыфиIорэми, хэку гъэзетхэми кыарыхъэщтыгъэх. Адыгэ пшы-сэхэм атыхыгъэ усэхэр, пшына-лэхэр ытхыгъэх. КIэлэцIыкIу-хэм апае ытхыгъэхэр Рэщидэ кыдыгъэкIыгъэх: «Лъыжъ цы-кIумрэ нью цыкIумрэ» — Крас-нодар, 1936, «Лъыжъымрэ ины-жымыр» — Мыекъуапэ, 1938, «Пшысэхэр» — Мыекъуапэ, 1939.

Меркицкэ Рэщидэ урысыбзэ-кIи (Н.Дориан игъусэу) «Ады-гейские народные сказки» ыIоу Мыекъуапэ 1940-рэ илъэсым кыышыхыутыгъ.

Хэгъэгъу зэошхом ыпэкIэ, я 30-рэ илъэсхэм, гурыт имыкIуэ еджапIэхэм адыгэ литературэм изэгъэшIэнкIэ программэм зит-ворчествэ хагъэхьэгъэ тхакIохэм Рэщиди ащыщыгъ. Меркицкэм зэдзэкIын Iофыри дэгъоу кы-дэхъуштыгъ, ащи иIахъ хэлъ.

Ау уныбжыкIэки, удэгъукIи, удахэкIи, ухъупхъэки, ууса-кIокIи фашист цунтхьаблохэр кыпIышъхьасынхэу шытыгъэхэп, кыапэшIуекIорэр, кыагомыуо-рэр ауIыштыгъ, чIыпIэ ранэ-щтыгъ.

Инасыпнчыагъэми, нэмыкIы-ми, лъэпкъ литературэм хигъа-хъоу, адыгабзэр дахэу ыгъэфе-дэу Iоф шызышIэщтыгъэ усэкло кIалэу Меркицкэ Рэщидэ пным зэрэщымыштыгъэр, игушIыIэ, имурад зафэ, и Хэгъэгъу зэрэ-фэшъыпкыэр кыфагъэгъугъэп фашистхэм, гуимыкIыжъэу, хьакIэ-кыокIэгъэ ин зэрахъэу янэ ыпашъхьэ раукIыхьагъ. Ипса-уныгъэкIэ хьыбэигъэми, гушхо ащ иIагъ, изекIуакIэ лыгъэ иным ищысэ шъыпкъ.

Тыхэгъэгъу кытебэнэгъэгъэ пийжъ кыаигъэм, кыэрарынчэм теклон ылъэкIыгъ, ичыгу шып-сэурэ цыф лъэпкъыбэмэ язэ-гурылоныгъэ, яшIульэгъу мы-ухыжъ, ялыгъэ-гушхуагъэ ихьа-тыркIэ. Теклоныгъэр кыдыхыгъ. Къэрэмыхъужэ ныбжыи ащ фэдэ тхьамыкIэгъошхо!

МАМЫРЫКЪО Нуриет.

ЛЪЭПКЪ ПIУНЫГЪЭ-ГЪЭСЭНЫГЪЭР

Унэ къоппищым икIэгъэжъон

Дунаир зыгъэфабэрэр тыгъэ-мэ, дунаир ззыгъафэрэр шIэны-гъэмэ, унагъор зыгъэфабэу зэфэ-зышIэрэр, ззыгъафэрэр, ззыгъэ-кIурэр бзылфыгъ — бзылфы-гъэ акыыл, бзылфыгъэ гулыгъ.

Бзылфыгъэ зэрымыс уна-гъом ижыкIэ кыщегъэжъагъэу агу ягъу, дахэ ралоу шыт. Бзыл-фыгъэм ехылаIагъэу адыгэмэ гушIыIэжыбэ яI. IэшIэгъу пчыагъэхэм кыапырыкIыи ямэ-хъанэ купкIэ зэмыхъокIэу кытэ-нэсыжыгъэмэ бзылфыгъэм амал кIуачIэу унагъом шыриIа-гъэр, шыриIэр кытагъашIэ. «*Бзылфыгъэ бзаджэр лы гъэгъ*», «*Бзылфыгъэм шы ихьылъэ лъэханэ*», «*Шъузабэм унагъор хеишъысэ, лыгъуабэм унагъор ретэкъухъэ*», «*Бзыл-фыгъэр унэ къоппищым икIэ-гъэжъон, хъульфыгъэр зы унэ къуапэм икIэгъэжъон*».

Бзылфыгъэм иIушыгъэ, ижабзэ ичаныгъэ уасэ фашIы-щтыгъ. Хъульфыгъэ хасэу зэха-хьэрэм бзылфыгъэ акыыл ищыкIагъэу, упчIэжыгъэу ашIэу бэрэ кыыхэкIыштыгъэ. Нартхэм ялъэхъанэ пшIэмэ, нартхэм гъуп-чъэ зэрашIыгъэр бзылфыгъэ акыылым кыпIыкырыкIыгъ. Джырэ тилъэхъан амыгъэпсэ-ольжъыи, унагъомэ якъакыр пхъэшъхьакIэмэ ачIэгъэнагъэу урехьылэ.

«Пшы-оркъ заом» илъэхъан оркъхэр зэрыс хьакIэщым екIо-лIэхэ амылгъэкIэу, ежъхэр кыа-охэмэ, шъоф пIанэм итхэр ха-гъафэхэ зэхъум, пхъэцIакIэр ыIы-гъэу иджэнакIэ ыубгъоу зы бзыл-фыгъэ хьакIэщ кыогъум кыкы-кIышъ, шыт горэм ар кыфе-щышъ, хьакIэщым тель кыамы-лым кIагъанэ ыкIи къэцыгуанэм фэдэу исхэр кырафых.

Нахыпэм лIакъохэм къахэ-кIыштыгъэх зэмышIухэр, лы укIыгъэм зэпэлапчъэ ышIыхэрэр. IлэкъуитIум язи унагъом кы-рамынэу, ары пакIопышъ, Iла-кыор зытекIыжыи кыамыгъанэу ауIэу хъуштыгъэ. Ащ фэдэ къэ-бар горэ сянэжъ кыIотэжыи-щтыгъэу сыгу къэкIыжыи.

ЛыукIхэр къежъагъэу ку-шъэм хэлъым фырыкыоу ауIыгъэ кырыкIохэ зэхъум (кыуаджэу Адэмыи мыр зыщыхъугъэ), кушъэу кIэлэцIыкIур зыхэлъыр кышхъуати гъунэгъу шъузыр ГутIэ Анцэ ягуашъ дэжъ къэчъэ-жыгъ. БзылфыгъитIум гушIы-сэнуэ е шъэофъыеу кушъэм хэлъыр агъэбыллынэу уахътэ яIэжыгъгъэп. ГутIэ Анцэ дэсы-гъэп, ягуашъ гъунэгъу шъузым икушъэ ежъ ыпашъхьэ ригъэу-цуи, ежъым икIалэ зыхэлъыр адрэм ыпашъхьэ ригъэуцагъ. ЛыукIэу кыыхьагъэмэ лъы-шIэжъкIэ шъузуу кыагъагъэм ыпашъхьэ ит кушъэм хэлъ сабы-ир ауIыгъ. Джар икъэнакIэу шъхъэгъэгъышIэкIэ кышчы-гъугъэу, хэкIыпIэ лыхъоу кыекIо-лэжыгъэм исабий Анцэ ягуа-щэ кыгъэгъэжыгъ. Ыужым ГутIэ Анцэрэ ягуашъэр сабыир зэ-дапIугъ. «Анцэ ыкыу» алозэ а цэр лъэкъуацIу кыафэнагъэу тичы-лэу Адэмые Анцэкохэр дэсых.

Джы тыхыгъэ дунаим пIуны-гъэу, гъэсэныгъэу тIкырылтым

елъытыгъэу мы хъугъэ-шIагъэм теплбы. А бзылфыгъэ лъэшым изекIуакIэ тэркIэ гурылогъуаеу мэхъу. Ар зышIоделагъи кыгътэ-кIышIт, ау ар зышIэн кызэрэштэ-мыкIыштыр нафэ.

Бзылфыгъэм ипIун-лэжыи унагъоу ар кызэрэрыхъагъэм мэхъанэшхо шыратыштыгъэ. Бзылфыгъэр — нысэ, шъхьэ-гъус, ны, пхъу, шыпхъу, гуашъ, пшыпхъу. ШIыIэныгъэм бзыл-фыгъэм пэкIэкIынэу пшъэ-рылэу шыриIэр кыдалыгътэзэ, ицIыкIугъом кыщегъэжъагъэу агъасэщтыгъэ. Пхъур унагъо ихьагъэу исымы, тышIыр телункIэ-щтыгъэ, еушъыиштыгъэ, пхъум игъэсэн лъагъэкIуатэщтыгъэ. Мыхъунэу, мыгъэрэуу кыыхафэ-рэр ралоштыгъэ. УнэгъуитIум алэ зэкIэдзагъэу зэдэлэхъэ, унэгъо зехъаным, цыф зэфыштыкIэм икыулайхэр ралоэз игулыгъэ ха-гъахъоштыгъэ. Ары джы непэ кызнэсыгъэми «Къащэрэр Iофэп, Iофыр кIыбдэтыр ары» зыкIалорэр. Мыгъэрэзыр кыльэ-гъуным, игъом кыгъэгъэгъэзы-ным шыгъугъыштыгъэх, джыри цогъугъых. Пхъур тэрэуу мыгъэ-сагъэу унагъо ихьаным адыгэ унагъор тешыныхъэщтыгъэ. ЗэкIэ ыпэкIэ къэтыр кыдалыгътэзэ, пшъэшъэжыер агъасэщтыгъэ. Арын фае зы бзылфыгъэ горэм пхъуиIо иIагъэти «чыIэгъуиIы гушъэ сзэуцIэпIи, сицIэIужы гушъэ Тхьэм рихи» зыкIиIогъа-гъэу.

УсакIом зэриIуагъэу, «лъэ-хъаныр зэокIы, цыфмэ захъо-жы». Ащ елъытыгъэу, пIуны-

гъэ-гъэсэныгъэ амалэу пшысэ-мэ яIагъэм рыплъэжъхэрэр нахъ макIэ мэхъу. Ары пакIопышъ, жыымэ якIэлэгъэсакIэ ашIоде-лагъ. Щэлагъэ уиIэныр, нахы-жыи шъхьэкIафэ фэшIыныр, уеупчIыжыиыи ззымыпсэжы-рэр нахыбэ мэхъу зэпыт. «Сыда а сызэупчIыжыиштыр сэщ нахъ Iуша?» — зыIохэрэри кыгътэ-тых. ЗэрэпшIыштыр ошIэми, уупчIыжыиыи гъэсэныгъэм хэ-хъэ, ащ умышIэу кыкIырэп, «мыупчIэжыиыи — хъарыльф», еIо адыгэ гушIыжыи. Жъэу унэм исым уасэ зэрэфэпшIырэр ары ащ кыкIырэп. Жъым упэ-мыгушIыжыиыи кыкIырэп о пшъхьэ уасэ фэшIыныр, уятэ-уанэу узыпIугъэмэ уасэ афэп-шIыныр ары.

Апэрэ гушIыгъэу цыфэу тэрэуу узыдэмызекIуагъэм кыуиIорэр «узымыгъэсагъэр ары нахъкIэ о сьд уилажъ?» Сьд фэдэрэ лъэ-хъани адыгагъэм игъо икIырэп.

Цыфхэм шыгъынкIэ уатеклон плъэкIыштыгъэ, узэратекIошIт за-кыор адыгагъэу, шъхьэкIафагъэу пхэлъыр ары. Джары тиныбжы-кIэмэ апэрэ шъуашъэу яIэнэу шытыр. Упхъу кыпIэгъушIы-жъэу, ежъ шIоигъор кыдэбгъэ-хъоу, зы пыубытыкI гори имыIэу шытыгъэмэ, ар хэти зэрэпэгъ-шIыжыштыр пшIэн фае. Хэти кыльфыгъэр шIу елэгъу, зэ-кIэмэ анахъ дэгъумэ шIоигъу, ау ар аукодыеу кыбдэхъунэу шытэп. Лыфыгъэм мыхъунэу хэлъыр ары кыыхэбгъэщын, плъэгъун фаер. Хъунэу хэлъ шыIэмэ, цыфмэ кыальэгъушIт.

Хъунэу хэлъыр ыпэ пшIы зы-хъукIэ, мыхъунэу кыыхафэу умылэгъу фэдэ пшIырэм емыкIу кыырихьын ылъэкIышIт.

Шъыпкъэ, лъэхъаным зэхъо-кIыныгъэхэр шыIэныгъэм фишIыгъэх, тиадэгъэ пшъэшъ-эжъыемэ нахыпэм къахэмы-фэщтыгъэ шэи-зекIуакIэхэр кыа-хафэхэ хъугъэ. Ау зэкIэри зы шэмэдэжкIэ иуупкIы хъушIтэп. ХъушIтым мыхъуштыр дэгъэ-кIоды хъушIтэп. ХъушIтэу шыIэри макIэп, ау зы кужъ шъугъэм кужъ матэр зэригъэкIодырэм фэдэшъ, тэрэзри зы мыгъэрэзым дэIоды.

«Жъырэ сабийрэ зэрымысым насып илъэп», алуагъ адыгэмэ. Жъымэ афаехэп, ежъхэр ныб-жыкIэ зэпытгышIтхэмэ сшIэрэп, сабийми фаехэп. Тыдэ кыкIын унагъом инасып насыпым изе-хьаблохэм афэмыхэхэм?

Уахъгъэу тыхыгъэным нысэри пшъагъэри умышIэнэу зафэпэ. Унагъо исыри имысыри шы-гъынкIэ кашIэщтыгъэмэ, джы зэхэшыкIыгъуае хъугъэ.

Унагъом шыхамылхьагъэр еджако кIуагъэки, нэмыкI уна-гъо ихьагъэки хэлпхъахьын плъэкIышIтэп. Арышъ, сабыим мыгъэрэ зекIуакIэу илэхэр уна-гъоу зыщанIугъэр ары зыфэп-лъэгъун фаехэр. «Чыр цынэзэ афэ», еIо адыгэ гушIыжыи. Унэм шымыгъэсагъэр хасэм кIомэ, емыкIурэ хъайнапэрэ кызэрэпфыхыштыр кыбгуры-лон фае.

ЧЭТЭО Сусан.
Инэм гурыт еджапIэу N 2-м адыгабзэмкIэ икIэлэгъэадж.

Адыгэ Республикэм и Закон

Адыгэ Республикэм и Законэу «Адыгэ Республикэм икьэралыгъо граждан къулыкъушлэхэм кьэралыгъо граждан къулыкъумкIэ класснэ чинхэр зэрафагъэшшошэхэрэ шыклэм ехылаагъ» зыфиорэм зэхъоклыныгъэхэр фэшлыгъэнхэм фэгъэхьыгъ

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм 2012-рэ илээсым гъэтхалэм и 21-м ыштагъ

А 1-рэ статья. Адыгэ Республикэм и Законэу «Адыгэ Республикэм икьэралыгъо граждан къулыкъушлэхэм кьэралыгъо граждан къулыкъумкIэ класснэ чинхэр зэрафагъэшшошэхэрэ шыклэм ехылаагъ» зыфиорэм зэхъоклыныгъэхэр фэшлыгъэнхэм фэгъэхьыгъ

Адыгэ Республикэм и Законэу «Адыгэ Республикэм икьэралыгъо граждан къулыкъушлэхэм кьэралыгъо граждан къулыкъумкIэ класснэ чинхэр зэрафагъэшшошэхэрэ шыклэм ехылаагъ» зыфиорэм N 384-р зытетэу 2005-рэ илээсым тыгъэгъазэм и 12-м аштагъэм (Адыгэ Республикэм и законотательствэ зэхъугъоягъэхэр, 2005, N 12) мы

къыкIэлъыкIорэ зэхъоклыныгъэхэр фэшлыгъэнхэм:

1) я 2-рэ статья:

а) ия 3-рэ Iахъ кIуачIэ имылэжъу лъытэгъэнэу;

б) ия 4-рэ Iахъ мыщ тетэу тхыгъэнэу;

«4. Граждан къулыкъушлэхэм пIэлъэ гъэнэфагъэкIэ граждан къулыкъум кыыхиубытэрэ IэнатIэхэр зылыгъхэм (мыщ кыыхимыубытэхэрэр купэу «Iэшхъэтетхэр» зыфиорэм кьэралыгъо къулыкъумкIэ апшъэрэ купым хахъэхэрэр) класснэ чинхэр кьаратынхэ зыхъукIэ квалификационнэ ушэтыным икIэууххэр кьыдалыгъэх.»;

2) я 6-рэ статья ия 1-рэ ыкIи ия 2-рэ

Iахъхэм яя 2-рэ пункт хэт гушыIэхэу «Адыгэ Республикэм и Президент» зыфиорэм ачыпIэкIэ ишыкIэгъэ падежым итэу гушыIэхэу «Адыгэ Республикэм и Лышъхъэ» зыфиорэр тхыгъэнхэм.

Я 2-рэ статья. Мы Законом кIуачIэ илэ зыхъурэр

Официальнэу кызыхаутырэ мафэм цыублагъэу мы Законом кIуачIэ илэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэ ТХЪАКIУЩЫНЭ Аслъан

къ. Мыекъуапэ, мэлылфэгъум и 12, 2012-рэ илээс N 75

Адыгэ Республикэм IофшIэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкIэ и Министерствэ иунашъу

Адыгэ Республикэм икьэралыгъо учреждениехэу унагъохэм, кIэлэцIыкIу сэкъатхэу социальнэ фэло-фашIэхэр зыщызэшIуахыхэрэ учреждениехэм ачIэххэм япхыгъэ фэло-фашIэхэм язэхэщэн нахъышIу шыгъэнымкIэ пшъэрылхэр ухэсыгъэнхэм ехылаагъ

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет номерэу 249-р зытет унашъоу 2009-рэ илээсым тыгъэгъазэм и 28-м ыштагъэм тетэу аухэсыгъэ Iофтхъабзэхэм атегъэпсыхъагъэу Адыгэ Республикэм икьэралыгъо учреждениехэу унагъохэм, кIэлэцIыкIу сэкъатхэу социальнэ фэло-фашIэхэр зыщызэшIуахыхэрэ учреждениехэм ачIэххэм япхыгъэ фэло-фашIэхэм язэхэщэн нахъ гъэтэрэзыгъэным пае унашъо сэшIы:

Адыгэ Республикэм икьэралыгъо учреждениехэу унагъохэм, кIэлэцIыкIу сэкъатхэу социальнэ фэло-фашIэхэр зыщызэшIуахыхэрэ учреждениехэм ачIэххэм япхыгъэ фэло-фашIэхэм язэхэщэн нахъышIу шыгъэнымкIэ пшъэрылхэр гуадзэм диштэу ухэсыгъэнхэм.

2. Кьэралыгъо учреждениехэу кыкIэлъыкIохэрэм ядиректорхэм:

— Адыгэ Республикэм икьэралыгъо

бюджет учреждениеу «Унагъомрэ кIэлэцIыкIуэхэмрэ социальнэ Iэпылэгъу ятыгъэным фэгъэгъэгъэ Красногвардейскэ чIыпIэ гупчэу «Доверие» зыфиорэм,

— Адыгэ Республикэм икьэралыгъо бюджет учреждениеу «ЗыщIагъэхэрэ республикэ гупчэу «Шапсыгъ» зыфиорэм,

— Адыгэ Республикэм иавтоном учреждениеу «ЗипсауныгъэкIэ шыкIагъэ зилэ кIэлэцIыкIуэхэмрэ Iэтахъохэмрэ япхыгъэ республикэ гупчэу «Жьогъожъый» зыфиорэм пшъэрылхэу зигугъу кьэтшыгъэхэм атегъэпсыхъагъэу яIофшIэн зэхэщэнэу.

3. Мы министерствэм экономикэмкIэ ыкIи финансхэмкIэ иотдел ипашэ (А.В. Кузменкэм), кIэлэцIыкIуэхэм, бзылфыгъэхэм ыкIи унагъохэм япхыгъэ IофхэмкIэ отделым ипашэ (Н.М. Абрэджым) мы унашъом зигугъу

кышIырэ цIыф купхэм ясоциальнэ фэло-фашIэхэм язэшIохынкIэ кьэралыгъо пшъэрылхэр рахъухъэхэ зыхъукIэ, унашъом ия 2-рэ пункт кьыдылгытэхэрэ агъэцIкIэнхэм.

4. Къэбар-правовой отделым ипашэ (О.В. Долголенкэм) Урысые Федерацием исубъектхэм янормативнэ правовой актхэм яфедеральнэ регистрэ хагъэхъаным ыкIи гъэзетхэу «Советскэ Адыгеимрэ» «Адыгэ макъэмрэ», джащ фэдэу мазэм зэ кьыдэкIырэ сборникэу «Адыгэ Республикэм и законотательствэ зэхъугъоягъэхэр» зыфиорэхэм кыыхаутыным пае алэкигъэхъанэу.

5. ЗыкIатхэхэрэм шегъэжыагъэу мы унашъом кIуачIэ илэ мэхъу.

Министрэу Наталья ШИРОКОВА

къ. Мыекъуапэ, цылэ мазэм и 31-рэ, 2012-рэ илээс N 18

Адыгэ Республикэм IофшIэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкIэ и Министерствэ иунашъу

Сэкъатныгъэ зилэ кIэлэцIыкIуэхэм ястационар социальнэ фэло-фашIэхэм язэхэщэнкIэ кьэралыгъо фэло-фашIэхэр гъэцIэкIэгъэнхэм пае Адыгэ Республикэм IофшIэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкIэ и Министерствэ и Административнэ регламент ухэсыгъэным ехылаагъ

2010-рэ илээсым бэдзэогъум и 27-м аштэгъэ Федеральнэ законэу N 210-р зытетэу «Кьэралыгъо, муниципальнэ фэло-фашIэхэр гъэцIэкIэгъэнхэм ехылаагъ» зыфиорэм (Урысые Федерацием и законотательствэ зэхъугъоягъэхэр, 2010, N 31, я 4179-рэ ст.; 2011, N 15, я 2038-рэ ст.; 2011, N 27, я 3880-рэ ст.; 2011, N 29, я 4291-рэ ст.; 2011, N 30 (а 1-рэ Iахъ), я 4587-рэ ст.), Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет 2011-рэ илээсым бэдзэогъум и 12-м ышIыгъэ унашъоу N 138-р зытетэу «Кьэралыгъо пшъэрылхэм ягъэцIэкIэнкIэ административнэ регламентхэмрэ кьэралыгъо фэло-фашIэхэм язэхэщэнкIэ административнэ регламентхэмрэ Адыгэ Республикэм икьэралыгъо хабзэ игъэцIэкIэнкIэ органхэм кызырэхыхыхэрэ ыкIи зэраухэсыхэрэ шыклэм ехылаагъ» зыфиорэм, 2009-рэ илээсым шэкIогъум и 12-м ышIыгъэ унашъоу N 218-р зытетэу «Адыгэ Республикэм IофшIэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэм-

рэкIэ и Министерствэ иIофыгъохэр» зыфиорэм (Адыгэ Республикэм и законотательствэ зэхъугъоягъэхэр, 2009, NN 11, 12; 2010, NN 1, 2, 4, 5, 10, 11, 12; 2011, NN 5, 7) адистэу унашъо сэшIы:

1. Сэкъатныгъэ зилэ кIэлэцIыкIуэхэм ястационар социальнэ фэло-фашIэхэм язэхэщэнкIэ кьэралыгъо фэло-фашIэхэр гъэцIэкIэгъэнхэм пае Адыгэ Республикэм IофшIэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкIэ и Министерствэ и Административнэ регламент (ыужкIэ Административнэ регламентыр Iтозэ дгъэ-кIошт) гуадзэм диштэу ухэсыгъэнхэм.

2. Министрэм иапэрэ гуадзэу А. Т. Османым Административнэ регламентым диштэу IофшIэныр зэхэщэгъэным ыналэ тыригъэтынэу ыкIи ар кызырэхалыгъ-тэрэм гъунэ лъыфынэу.

3. Къэбар-правовой отделым ипашэу О. В. Долголенкэм:

— мы унашъор Адыгэ Республикэм IофшIэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэм-

рэкIэ и Министерствэ исайт ригъэхъанэу ыкIи гъэзетхэу «Советскэ Адыгеим», «Адыгэ макъэм», мазэ кьэс кьыдэкIырэ сборникэу «Адыгэ Республикэм и законотательствэ зэхъугъоягъэхэм» кьащыхэутыгъэным пае алэкигъэхъанэу;

— Урысые Федерацием исубъектхэм яшэпхъэ правовой актхэм яфедеральнэ регистрэ хагъэхъаным пае мы унашъор Урысые Федерацием юстициемкIэ и Министерствэ Адыгэ РеспубликэмкIэ и ГъэIорышIапIэ Iэкигъэхъанэу.

4. Официальнэу кызыхаутырэ нэуж мэфипшI зытешIэкIэ мы унашъом кIуачIэ илэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм IофшIэнымрэ

социальнэ хэхъоныгъэмрэкIэ

иминистрэу Наталья ШИРОКОВА

къ. Мыекъуапэ, гъэтхалэм и 29-рэ, 2012-рэ илээс N 58

Адыгэ Республикэм IофшIэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкIэ и Министерствэ иунашъу

Адыгэ Республикэм IофшIэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкIэ и Министерствэ и Административнэ регламентэу «Адыгэ Республикэм ыпашъхъэ гъэхъэгъэ ин дэдэхэр цызилэхэм мазэ кьэс ахъщэ тедзэу аратыштым игъэнэфэнрэ ар зэралэклагъэхъащтымрэ» зыфиорэр ухэсыгъэным ехылаагъ

Адыгэ Республикэм и Законэу N 281-р зытетэу «Адыгэ Республикэм ыпашъхъэ гъэхъэгъэ ин дэдэхэр цызилэхэм мазэ кьэс ахъщэ тедзэу аратыштым игъэнэфэнрэ ар зэралэклагъэхъащтымрэ яхылаагъ» зыфиорэм 2009-рэ илээсым бэдзэогъум и 24-м аштагъэм, Адыгэ Республикэм и Лышъхъэ и Указэу N 130-р зытетэу «Адыгэ Республикэм ыпашъхъэ гъэхъэгъэ ин дэдэхэр цызилэхэм мазэ кьэс ахъщэ тедзэу аратыштым игъэнэфэнрэ ар зэралэклагъэхъащтымрэ яхылаагъ» зыфиорэм 2009-рэ илээсым шэкIогъум и 11-м аштагъэм, Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашъоу N 138-р зытетэу «Кьэралыгъо фэло-фашIэхэм япхыгъэ кьэралыгъо пшъэрылхэмрэ административнэ регламентхэмрэ ягъэцIэкIэнкIэ Адыгэ Республикэм икьэралыгъо хабзэ игъэцIэкIэнкIэ органхэм яадминистративнэ регламентхэр ухэсыгъэнхэм ехылаагъ» зыфиорэм 2011-рэ илээсым бэдзэогъум и 12-м кьыдэкIыгъэм, джащ фэдэу Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашъоу N 218-р зытетэу «Адыгэ Республикэм IофшIэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкIэ и Министерствэ иIофыгъохэр» зыфиорэм 2009-рэ илээсым шэкIогъум и 12-м кьыдэкIыгъэм атегъэпсыхъагъэу унашъо сэшIы:

1. Адыгэ Республикэм IофшIэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкIэ и Министерствэ и Административнэ регламентэу «Адыгэ Республикэм ыпашъхъэ гъэхъэгъэ ин дэдэхэр цызилэхэм мазэ кьэс ахъщэ тедзэу аратыштым игъэнэфэнрэ ар зэралэклагъэхъащтымрэ» зыфиорэр ухэсыгъэнхэм.

2. Мы кыкIэлъыкIохэрэм кIуачIэ ямылэжъэу лъытэгъэнэу:

1) Адыгэ Республикэм IофшIэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкIэ и Министерствэ иунашъоу N 120-р зытетэу «Адыгэ Республикэм ыпашъхъэ гъэхъэгъэ ин дэдэхэр цызилэхэм мазэ кьэс ахъщэ тедзэу аратыштым игъэнэфэнрэ ар зэралэклагъэхъащтымрэ я Административнэ регламент ухэсыгъэным ехылаагъ» зыфиорэм 2010-рэ илээсым мэлылфэгъум и 29-м аштагъэм;

2) Адыгэ Республикэм IофшIэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкIэ и Министерствэ иунашъоу N 228-р зытетэу «Адыгэ Республикэм ыпашъхъэ гъэхъэгъэ ин дэдэхэр цызилэхэм мазэ кьэс ахъщэ тедзэу аратыштым игъэнэфэнрэ ар зэралэклагъэхъащтымрэ я Административнэ регламент зэхъоклыныгъэхэр фэшлыгъэнхэм ехылаагъ» зыфиорэм 2010-рэ илээсым бэдзэогъум и 29-м аштагъэм.

3. Мы унашъом игъэцIэкIэн зэрэклорэм иушIэкIун министрэм игуадзэу Т. Н. Галактионовар фэгъэгъэгъэнэу.

Кызыхаутырэм ыуж мэфI 10 зытешIэкIэ мы унашъом кIуачIэ илэ мэхъу.

Министрэу Наталья ШИРОКОВА

къ. Мыекъуапэ, бэдзэогъум и 27-рэ, 2012-рэ илээс N 38

Щытхъум хигъэхъонэу фэтэЮ

Тиреспубликэ иобщественнэ-политикэ щылакIэ хъугъэ-шIэгъэ инэу хэхъухагъэмэ ащыц Адыгеим и Къэралыгъо филармоние юбилей зэрэхигъэунэфыкыгъэр. Лъэкъ зэфэшхьафхэм зэлукалIэ афэхъурэ филармоние илъэс 40 зэрэхъугъэм ехыылIэгъэ пчыхъэзыхахъэр тикультурэ щылакIэ итарихъ шIукIэ кыхэнэжыщт.

Адыгэ Республикэм и Лышхъэрэ министрэхэм я Кабинетрэ я Администрацие ипашэу Владислав Федоровыр зэхэхэм кышчыгушылагъ. Филармоние творческэ купхэм, лъэкъхэм гупчэ зэрафэхъугъэм, ахэр зеришэлIэнхэ зрилъэ-кырэм мэхъэнэ ин аритыгъ. Ти Лышхъэу ТхьакIушынэ Аслъан ыцIэ филармонием кыфэгущылауагъ. Медальэ «Адыгеим и Щытхъузехъ» зыфиорэр учреждением кызырэфэгъэшъошагъэм общественнэ мэхъанэу иIэр хигъэунэфыкыгъ. Владислав Федоровым филармонием идиректор шхъалэу Хъот Заур Адыгеим итын анахъ лъэпIэ медалыр ритыжыгъ.

Филармонием исимфоническэ оркестрэ идирижер шхъалэу, УФ-м изаслуженнэ артистэу Петр Шаховым «Адыгэ Республикэм искусствэхэмкIэ изаслуженнэ Ю-

фышIэшху» зыфиорэ щытхъуцIэр кызырэфаусыгъэм фэшI фэгущыуи, тхыльхэр ритыжыгъэх.

АфэшIэгъо Фаинэрэ Сихъу Станиславрэ зэрашэгъэ мэфэки зэхэхэм симфоническэ оркестрэм кыригъэIогъэ произведениехэр щыжынчыгъэх. Мамгъэт Ленэ Дж. Россини ыусыгъэр кылуагъ. Оркестрэу «Русская удалым» изэхэщэнкIэ Юфыгъуабэ агъэцэкIагъ АР-м культурэмкIэ иапэрэ министрэу Хъанхъу Адамрэ Хъот Зауррэ. Оркестрэм игъусэу Галина Шапинцевам урыс лъэкъ орэдыр мэкъэ IэтыгъэкIэ кыхидзагъ.

Ансамблэу «Налмэсыр» дунаим нахъ щызэлъашIным фэшI филармонием ишIогъэшхо кыгъэкIуагъ. Хъоджаехэр, Бастэхэр, Къулэхэр, НэмытIэкъохэр, Бэрцэ Адам, нэмыкIхэри артист цIэрыIо хъугъэх, Адыгеим ыцIэ искусствэм лъэшэу щалэтыгъ. М. Къулэм ыгъэуцугъэ

къашъоу «Ислъамыер» «Налмэсым» иартистхэм узыIэпищэу къашыгъ. Артистхэу Дыгъу Иринэ, Бэрэджэ Дианэ, Шагудж Батурай, Iэштынэ Руслъан, Къулэ Айдэмыр, нэмыкIхэри къашъом хэлэжыагъэх.

Дунаим щызэлъашIэ хъугъэ ансамблэу «Ислъамыем» иIофшIэн филармонием щыригъэжыагъ, художественнэ пащэр Нэхэе Аслъан. Пчыхъэзыхахъэм «Ислъамыер»,

«Ошъутенэр», кIэлэцIыкIу ансамблэхэр, орэдыIохэу Андзэрэкъо Чеслав, Нэхэе Тэмар, Кушъэкъо Сим, Нэгъой Марин, Даутэ Сусан, Жыакъщэкъулэ Марин, Хъут Рустам, КIэрэщэ Эдуард, нэмыкIхэри хэлэжыагъэх. Концертным Европэм икультурэ хэхъэгъэ произведениехэр, Адыгеим икомпозитормэ аусыгъэхэр щызэхэтхыгъэх.

Филармонием игъэхъагъэхэм зэрахигъэхъоштым тицыхъэ телъ.

ДЗЮДО. СТУДЕНТХЭМ ЯЗЭЮКИЭГЪУХЭР

Медали 4 Москва кыыщыхыгъ

Урысые Федерацием иапшъэрэ еджапIэхэм ястудентхэм дзюдомкIэ язэнэкъокъу Москва щыкIуагъ. ЕджэпIэ 70-рэ фэдимэ яныбжыкIэхэр апэрэ чыпIэхэм афэбэнагъэх. СпортымкIэ дунэе класс зилэ мастерхэр, тыхэгъэгу ыкIи Европэм язэнэкъокъухэм хагъэунэфыкырэ чыпIэхэр къащыдэзыхыгъэхэр Москва щызэлукIагъэх.

Адыгэ къэралыгъо университетым июридическэ факультет щеджэрэ Ордэн Андзаур килограмм 66-м нэс къэзыщчэрэмэ азыфагу щыкIогъэ зэнэкъокъум дышъэ медалыр кышчыдихыгъ. А. Ордэным иапэрэ тренерыр Нэджыкыо Руслъан. Тибатыр Пшыжъхьаблэ кышчыхъугъ. Джырэ уахътэ итренерыр Беданэкъо Рэмэзан.

ШъэоцIыкIу Айдэмыр, кг. 81-рэ, ятIонэрэ чыпIэр кыфагъэшъошагъ. Спортсменыр Джыракъые щыц.

Итренерхэр Акъущ Мыхъамодэрэ Беданэкъо Рэмэзанрэ. Пшыашъэхэри зэлукIэгъумэ ахэлэжыагъэх. Елена Ткаченкэр, кг. 48-рэ, Джаджэ шапIугъ, тренерхэр Адзынэ Алырэ Игорь Вержбицкэмрэ. Е. Ткаченкэм ящэнэрэ чыпIэр кызырэдихыгъэр гъэхъагъэкIэ фэтэлъэгъу. Килограмм 78-м ехъу къэзыщчэрэмэ якуп щыбэнагъэмэ ащыц Анна Шимон. Ящэнэрэ чыпIэр типшъашъэ кыфагъэшъошагъ, Адыгэ Республикэм изаслу-

женнэ тренерэу Игорь Вержбицкэм егъасэ. ЗэкIэ зыцIэ къетIогъэ бэнакIохэр Адыгэ къэралыгъо университетым щеджэх. Университетым иректорэу Хъунэго Рэщыдэ, АР-м дзюдомкIэ ифедерацие ипрези-

дентэу Нэтхъо Инвер, тиспортсменхэу Москва щылагъэмэ ягъусегъэу, АР-м изаслуженнэ тренерэу Бэстэ Сэлымэ зэхэщэн Iофэу агъэцэкIагъэр макIэп, ащкIэ тафэраз.

Европэм и Кубок

Дышъэм пэчыжыагъэп

Европэм иныбжыкIэхэр дзюдомкIэ Кубокым икыды-хын фэбэнагъэх. Хэгъэгу 18 зэлукIэгъумэ ахэлэжыагъ. Илъэс 20-м нэс зыныбжхэр Санкт-Петербург щызэнэкъокъугъэх.

Хъакурынэхъаблэ шапIугъэ Хъакурынэ Хъазрэт, кг. 100, ятIонэрэ чыпIэр кыхыгъ. Тренерхэу Беданэкъо Рэмэзанэрэ Бэгъэдыр Руслъанрэ тибатыр агъасэ. А. Хъакурынэр Урысыем дзюдомкIэ ихэшыпкыгъэ ныбжыкIэ командэ аштагъ. Европм изэлукIэгъухэу бжыхъэм Францием щыкIошхэм ахэлэжъэнэу зегъэхъазыры.

ФУТБОЛ. УРЫСЫЕМ ИЗЭНЭКЪОКЪУ

«Зэкъошныгъэм» иешIэгъухэр

Урысыем футболымкIэ изэнэкъокъу хэлэжъэрэ командэхэу ятIонэрэ купэу «Кыблэм» хэтхэм 2011 — 2012-рэ илъэс ешIэгъур шIэхэу аухыщт. ЗэлукIэгъухэр зыщыIэщтхэ мафэхэм мыекъопэ «Зэкъошныгъэм» ешIэгъоу иIэщтхэм шъуащытэгъэгъуазэ.

25.04, бэрэскэжыгъ
«Зэкъошныгъ» — «Ангушт»
1.05, гъубджэ
«Энергия» — «Зэкъошныгъ»

7.05, блыпэ
«Биолог» — «Зэкъошныгъ»
13.05, тхъаумаф
«Зэкъошныгъ» — «Ротор»

19.05, шэмбэт
«Дагдизель» — «Зэкъошныгъ»
25.05, бэрэскэишху
«Зэкъошныгъ» — «ФАЮР»
31.05, мэфэку
«Таганрог» — «Зэкъошныгъ».

НэкIубгъор зыгъэхъазырыгъэр ЕМТIЫЛЪ Нурбий.

Зэхэзыщагъэхэр:
Адыгэ Республикэм
и Къэралыгъо
Совет — Хасэр,
иминистрэхэм
я Кабинет

КыдызыгъэкIырэр:
Адыгэ Республикэм
лъэкъ IофхэмкIэ,
IэкIыб къэралхэм
ащыпсэурэ тилъэп-
къэгъухэм адыряIэ
зэпхыныгъэхэмкIэ
ыкIи къэбар жъу-
гъэм иамалхэмкIэ
и Комитет
Адресыр: ур.Кре-
стьянскэр, 236

Редактор
шхъалэр

ДЭРБЭ
ТИМУР

Редакциер
зыхэщыIэр:
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
редактор шхъалэм
иапэрэ

гуадзэр:
52-49-44,

редактор гуадзэр-
пшъэдэкIыжъ зы-
хырэ секретарыр:
52-16-77.

E-mail:
adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхъаты-
гъэр:

Урысые Федерацием
хэутын IофхэмкIэ,
телерадиокъэтын-
хэмкIэ ыкIи зэлты-
IэсыкIэ амалхэмкIэ
и Министерствэ
и Темыр-Кавказ
чыпIэ гъэлоры-
шIапI, зэраушыхъа-
тыгъэ номерыр
ПИ №10-3892

Гъэзетым кыхиу-
тыхэрэм мышъып-
къагъэу къахафэ-
хэрэмкIэ къэзыт-
хыгъэхэм пшъэдэ-
кIыжъ ахы. Къа-
тхэхэрэмрэ гъэзе-
тым щылажыагъэ-
рэмрэ яеплыкIэ
зэтемыфэн ылъэ-
кIыщт. Гъэзет-
еджэхэм кыбт-
фагъэхырэ тхы-
гъэхэр зэхэтфы-
хэрэп ыкIи къэ-
зытхыгъэхэм
аIэкIэдгъэхъа-
жыхэрэп.

Зыщыхаутырэр
ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Пчыагъэр
3508
Индексхэр
52161
52162
Зак. 998

Хэутыным
узщыкIэтхэнэу щыт
уахъэр
Сыхъатыр 18.00
ЗыщыкIэтхэгъэхэ
уахъэр
Сыхъатыр 18.00